

ကျေးရွာလူထု၏ ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်း စစ်တမ်းကောက်ယူခြင်းနှင့်
လုပ်ငန်းစဉ်များ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မှု အစီအစဉ်
အစီရင်ခံစာ

မကျီးချိုကျေးရွာ

သီးကုန်းကျေးရွာအုပ်စု

မိတ္ထီလာမြို့နယ်

ရာသီဥတုဆိုးရွားလာမှုနှင့် ဘေးအန္တရာယ်များကျရောက်လာမှုအပေါ် ခံနိုင်ရည်စွမ်း
တည်ဆောက်ခြင်းနှင့် လိုက်လျောညီထွေစွာ နေထိုင်ခြင်း (BRACED) စီမံချက်

မာတိကာ

၁။ ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းဆန်းစစ်လေ့လာခြင်းနှင့် လုပ်ငန်းအစီအစဉ် နောက်ခံအကြောင်းခြင်းရာ မိတ်ဆက်ခြင်း----- ၃

၁.၁ ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်း ဆန်းစစ်လေ့လာခြင်း၏ရည်ရွယ်ချက်----- ၃

၁.၂ ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းဆန်းစစ်လေ့လာခြင်း၏ရလဒ်----- ၃

၁.၃ ဆန်းစစ်မှုနည်းလမ်း----- ၄

၂။ မကျိုးရိမ် ကျေးရွာ၏အနေအထား

၂.၁ မြေမျက်နှာသွင်ပြင်----- ၆

၂.၂ မကျိုးရိမ်ကျေးရွာ အကြောင်း----- ၆

၂.၃ မိုးလေဝသနှင့်ရာသီဥတုအခြေအနေ----- ၇

၂.၄ ဘေးအန္တရာယ်နှင့်ဖိစီးမှုများ (shocks and stresses)----- ၉

ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု (Climate Change)----- ၁၃

၃။ ရပ်ရွာလူထုဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းဆန်းစစ်လေ့လာခြင်း၏ရလဒ်များ

၃.၁ ကျေးရွာ၏ဘေးအန္တရာယ်သမိုင်းကြောင်း----- ၁၅

၃.၂ ရာသီခွင်ပြပြကွဲဒဏ်----- ၁၆

၃.၃ အရင်းအမြစ်ပြု၊ ဘေးအန္တရာယ်ပြနှင့် ထိခိုက်လွယ်မှုပြမြေပုံ----- ၁၈

၃.၄ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းလုပ်ငန်းများခွဲခြားသုံးသပ်ခြင်း----- ၂၀

၃.၅ ရပ်ရွာအတွင်း အဖွဲ့အစည်းများပေါင်းစပ်ယှက်နွယ်မှုပြမြေပုံနှင့် ပါဝင်ပက်သက်သူများ ဆိုင်ရာ ဆန်းစစ်ခြင်း----- ၂၂

၃.၆ ကျား၊မရေးရာကွန်ယက်ပြမြေပုံဆန်းစစ်ခြင်း----- ၂၄

၃.၇ စွမ်းဆောင်ရည်ကိုခွဲခြားသုံးသပ်ခြင်းနှင့် သတင်းအချက်အလက်များနှင့် အသိပညာပေးမှုများ----- ၂၇

၃.၈ ကလေးသူငယ်များ၏လိုအပ်ချက်များနှင့်အခွင့်အရေးများအပေါ် သက်ရောက်မှုများ----- ၂၈

၃.၉ ဘေးအန္တရာယ်အတွက် အသင့်ပြင်ထားသော ရပ်ရွာလူထု၏ အကဲဖြတ်ပုံစံ----- ၂၉

၃.၁၀ ပါတ်ဝန်းကျင်အခြေအနေကို သုံးသပ်ခြင်း----- ၃၀

၄။ ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းဆန်းစစ်မှုသတင်းအချက်အလက်များ

၄.၁ ကျေးရွာ၏ဘေးအန္တရာယ်များနှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအကျိုးသက်ရောက်မှုများကိုအဆင့်ခွဲခြားသတ်မှတ်ခြင်း----- ၃၁

၄.၂ ကာလတိုပေါင်းစပ်ဆောင်ရွက်ခြင်းများအတွက်ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်း----- ၃၃

၅။ ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းလုပ်ငန်းအစီအစဉ်များနှင့်ဦးစားပေးရွေးချယ်ခြင်းများ

၅.၁ ဘေးဒဏ်ခံနိုင်ရန် လုပ်ဆောင်ရမည်များကို ဦးစားပေးအဆင့် သတ်မှတ်သည့် ဇယား (Pair Wise Ranking)----- ၃၄

၅.၂ ဘေးဒဏ်ခံနိုင်ရန် လုပ်ဆောင်ရမည်များကို ဦးစားပေးအဆင့်သတ်မှတ်ခြင်း (Ranking with Cost/benefits tool)----- ၃၅

၆။ ရပ်ရွာလူထုဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းလုပ်ငန်းအစီအစဉ်များ (Action Plan)----- ၃၇

၇။ နိဂုံးချုပ်----- ၃၉

၈။ ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း၊ စောင့်ကြည့်လေ့လာအကဲဖြတ်ခြင်းနှင့် အချက်အလက် ပြုပြင်ခြင်း- --
----- ၃၉

- နောက်ဆက်တွဲ (၁): ရပ်ရွာအခြေပြုကြိုတင်သတိပေးစနစ်စစ်ဆေးမှုပုံစံ
- နောက်ဆက်တွဲ (၂): ပတ်ဝန်းကျင်အခြေအနေကိုစစ်ဆေးခြင်း
- နောက်ဆက်တွဲ (၃): ကျေးရွာဖွံ့ဖြိုးရေးကော်မတီ၏ တာဝန်နှင့်ဝတ္တရားများ
- နောက်ဆက်တွဲ (၄): အရေးပေါ်ဆက်သွယ်ရန်ဖုန်းနံပါတ်

၁။ ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်း ဆန်းစစ်လေ့လာခြင်းနှင့် လုပ်ငန်းအစီအစဉ် နောက်ခံအကြောင်းခြင်းရာ မိတ်ဆက်ခြင်း

မွန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး၊ မိတ္ထီလာမြို့နယ်၊ သီးကုန်းကျေးရွာအုပ်စု၊ မကျီးချိုကျေးရွာ၏ ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်း လေ့လာဆန်းစစ် သုံးသပ်ချက်ကို "ရာသီဥတုဆိုးရွားလာမှုနှင့် ဘေးအန္တရာယ် များ ကျရောက်လာမှုအပါအဝင်ခံနိုင်ရည်စွမ်းတည်ဆောက်ခြင်းနှင့် လိုက်လျောညီထွေ နေထိုင်ခြင်း (BRACED) စီမံချက်" မှ ဆန်းစစ်လေ့လာထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

BRACED မြန်မာမိတ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းသည် နိုင်ငံတကာအင်ဂျီအိုများ၊ ဒေသတွင်း အဖွဲ့အစည်းများ၊ မြန်မာနိုင်ငံ၏ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းကို လေ့လာသုတေသနပြုနေသော သုတေသန အဖွဲ့အစည်းများနှင့်လည်း ပူးပေါင်းချိတ်ဆက် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ BRACED မိတ်ဖက်အဖွဲ့တွင် ဦးဆောင်သူအဖြစ် Plan International Myanmar မှဆောင်ရွက်ပြီး Actionaid Myanmar, BBC Media Action, World Vision, Myanmar Environmental Institute နှင့် UN Habitat တို့နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ပြီး ရပ်ရွာ၏ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်း ပိုမိုတောင့်တင်း ခိုင်မာလာစေရန် ဆောင်ရွက်လျက် ရှိပါသည်။

ဤမကျီးချို ကျေးရွာ၏ ဆန်းစစ်လေ့လာချက်ကို BRACED ၏ ရပ်ရွာလူထုဘေးဒဏ် ခံနိုင်စွမ်း ဆန်းစစ်လေ့လာသုံးသပ်ခြင်းဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်မှုများ၊ အသုံးပြုရန်ပုံစံများ၏ ထောက်ပံ့ ကူညီမှုဖြင့် ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။

၁.၁ ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်း ဆန်းစစ်လေ့လာခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်

BRACED ရပ်ရွာလူထု ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်း ဆန်းစစ်လေ့လာခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ ဘေးအန္တရာယ်နှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုတို့၏ ဘေးအန္တရာယ်များနှင့် ဖိစီးမှုတို့အား သုံးသပ်နိုင်ရန်နှင့် ရပ်ရွာလူထုကြံ့ခိုင်မှုနှင့် ထိခိုက်လွယ်မှုများအား သဘာဝဘေး လျော့ပါးရေး ကော်မတီနှင့် ရပ်ရွာလူထုများ မှ အမျိုးမျိုးသောရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် ဘေးအန္တရာယ် ကျရောက်မှုတို့ပေါ်တွင် လိုက်လျောညီထွေ နေထိုင်နိုင်မှု၊ ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်း တိုးမြှင့်လာရန် အလို့ငှာ ထောက်ပံ့ကူညီမှုများ ပြုလုပ်နိုင်ရန် ဖြစ်ပါသည်။ ဤကဲ့သို့ ဆန်းစစ်လေ့လာခြင်းသည် ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်း တည်ဆောက်ခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရာတွင် ရပ်ရွာလူထုများ အတူတကွ အားလုံးပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့်ရမည်လည်း ဖြစ်ပါသည်။

၁.၂ ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းဆန်းစစ်လေ့လာခြင်း၏ရလဒ်

ရပ်ရွာလူထုဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်း ဆန်းစစ်လေ့လာခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ ရပ်ရွာ ဘေးဒဏ် ခံနိုင်စွမ်း အားကောင်းလာစေရန် ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်း လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များ အကောင်အထည် ဖော် ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် နည်းလမ်းများ ထောက်ပံ့ပေးနိုင်ရန် ဖြစ်ပါသည်။

သက်ဆိုင်ရာအုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့များ၊ ဘာသာရေးခေါင်းဆောင်များ၊ ကလေးသူငယ်၊ အမျိုးသမီးများ၊ မသန်စွမ်းများစသည့် ပါဝင်ပတ်သက်သူများ အနေဖြင့်လည်း ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်း လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ပူးပေါင်းပါဝင်လိုမှုများ ရှိလာစေရန် အသီးသီးသောတာဝန်ဝတ္တရားများကို ရှင်းလင်းစွာ နားလည်လာစေရန်နှင့် ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်း တည်ဆောက်ခြင်းဆိုင်ရာ ရည်မှန်းချက်များပြည့်မီစေရန် ရွာသူရွာသားအားလုံး၏ ပူးပေါင်းမှုကို ရရှိစေရန်ဖြစ်ပါသည်။ ဆန်းစစ်လေ့လာခြင်းဖြင့် လိုအပ်သော ကျေးရွာသတင်းအချက်အလက် ပြောင်းလဲမှုများကို ပုံမှန်ပြုလုပ်နိုင်ရန်၊ အသစ်ပြောင်းလဲလာသော ဘေးအန္တရာယ်များနှင့် ဖိစီးမှုများအတွက် သတင်းအချက် အလက်နှင့် ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုများ ပူးပေါင်းပြုလုပ်နိုင်ရန်ဖြစ်ပါသည်။

၁.၃ ဆန်းစစ်မှုနည်းလမ်း

ဤရပ်ရွာလူထု ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်း လေ့လာဆန်းစစ်ချက်သည် BRACED စီမံကိန်းမှ ဖော် ထုတ်ထားသော ဆန်းစစ်လေ့လာခြင်း လက်စွဲစာအုပ်မှ တင်ပြချက်များအတိုင်း ဆောင်ရွက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဆန်းစစ်လေ့လာခြင်း၏

ရည်မှန်းချက် (၁) ရပ်ရွာလူထု၏ အတွေ့အကြုံများအပေါ်တွင် သိပ္ပံနည်းကျအချက်အလက်များကို အခြေခံ၍ အနာဂတ်တွင် ရပ်ရွာလူထုရင်ဆိုင်နေရသော ဘေးအန္တရာယ်နှင့် ဖိစီးမှုများအပေါ်တွင် ပိုမိုနားလည် သဘောပေါက်လာစေရန်။

ရည်မှန်းချက် (၂) ဘေးအန္တရာယ်များ ကျရောက်မှုနှင့်ဖိစီးမှုများ အပေါ်တွင် ထိခိုက်လွယ်မှုရှိသူ များနှင့် ထိခိုက်လွယ်သော အရာများကို သတ်မှတ် ဖော်ထုတ်နိုင်ရန်နှင့်

ရည်မှန်းချက် (၃) ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းရှိသော ရပ်ရွာလူထုကို တည်ဆောက်နိုင်ရန် ထောက်ပံ့ပေး နိုင်သော ရပ်ရွာလူထု၏ စွမ်းဆောင်ရည်များကို ဖော်ထုတ်နိုင်ရန် ဖြစ်ပါသည်။

လက်စွဲစာအုပ်ပါ ဖော်ပြချက်များကို အခြေခံ၍ မကျီးချိုကျေးရွာ၊ သီးကုန်းကျေးရွာ အုပ်စုတွင် တစ်လကျော်ခန့် အချိန်ယူ၍ ရပ်ရွာလူထုနှင့် အစည်းအဝေးများပြုလုပ်ကာ ကျေးရွာ၏ သတင်းအချက်အလက် များကို နည်းကိရိယာများ (assessment tools) အသုံးပြု၍ စုဆောင်းဖော်ထုတ်ထားခြင်း ဖြစ်ပါ သည်။

ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းဆန်းစစ်လေ့လာခြင်းအဆင့်များတွင်....

၁။ ကျေးရွာနှင့်ပတ်ဝန်းကျင်ဒေသ၏ အခြေအနေများကို အကြိုခန့်မှန်း သိရှိနိုင်ရန် ရပ်ရွာ လူထုနှင့် ကွင်းဆင်းဝန်ထမ်းများအနေဖြင့် နောက်ခံဆင့်ပွား အချက်အလက်များ (secondary data) ကို ဆန်းစစ်ခြင်းများ ပြုလုပ်နိုင်ပါသည်။ အချက်အလက် သုံးသပ်ခြင်းများတွင်...

- RIMES ၏ရာသီဥတုဆိုင်ရာအချက်အလက်မှတ်တမ်း (Climate Profiles)
- ActionAid Myanmar ၏ကျေးရွာစာအုပ်ပါ အချက်အလက်မှတ်တမ်း (Village Book)

၂။ BRACED ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်း ဆန်းစစ်လေ့လာခြင်း လက်စွဲစာအုပ်ကို အသုံးပြုခြင်းအားဖြင့် ပြီးပြည့်စုံသော သတင်းအချက်အလက် စုဆောင်းနိုင်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဆန်းစစ်လေ့လာခြင်းတွင် အသုံးပြုခဲ့သော နည်းကိရိယာများမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်ပါသည်။

- ကျေးရွာဘေးအန္တရာယ်သမိုင်းကြောင်း
- ရာသီခွင်ပြ ပြက္ခဒိန်
- အရင်းအမြစ်၊ ဘေးအန္တရာယ်နှင့် ထိခိုက်လွယ်မှုပြမြေပုံ
- အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းလုပ်ငန်းများ ခွဲခြားသုံးသပ်ခြင်း
- ရပ်ရွာအတွင်းအဖွဲ့အစည်းများ ပေါင်းစပ်ယှက်နွယ်မှုပြပုံနှင့် ပါဝင်ပက်သက်သူများ ဆိုင်ရာ ဆန်းစစ်ခြင်း
- ကျား၊မရေးရာကွန်ယက်ပြမြေပုံဆန်းစစ်ခြင်း
- ကလေးသူငယ်များ၏ လိုအပ်ချက်များနှင့် အခွင့်အရေးများအပေါ် သက်ရောက်မှုများ
- သတင်းအချက်အလက်နှင့် အသိပညာပေးမှုများကိုရရှိနိုင်မှု
- ကျေးရွာ၏ထိခိုက်လွယ်မှုနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်ကိုဆန်းစစ်ခြင်း
- ထိခိုက်လွယ်မှုဆန်းစစ်ခြင်း

၃။ သတင်းနှင့်အချက်အလက်များ ဆန်းစစ်ခြင်းနှင့် ဦးစားပေးလုပ်ငန်းများ ရွေးချယ်ခြင်း။

စုဆောင်းထားသော သတင်းအချက်အလက်များကို ဆန်းစစ်လေ့လာခြင်းသည် ရပ်ရွာလူထုဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းကို အားကောင်းလာစေရန် သင့်လျော်သည့် လုပ်ဆောင်ချက်များကို ကနဦးသတ်မှတ်နိုင်ရန်နှင့် ဘေးအန္တရာယ်နှင့် ဖိစီးမှုများ၏ သက်ရောက်မှုများ ဦးစားပေး သတ်မှတ်ခြင်း စတင်ရာတွင် အတည်ပြုနိုင်ရန် ဖြစ်ပါသည်။ နည်းကိရိယာများဆန်းစစ်ခြင်းအားဖြင့် ပါဝင်သောလုပ်ငန်းစဉ်များမှာ...

- ရပ်ရွာလူထုရင်ဆိုင်နေရသော အဓိကဘေးအန္တရာယ်နှင့် ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော ဘေးအန္တရာယ်များ အဆင့် သတ်မှတ်ရန်။
- ဦးစားပေးရွေးချယ်ထားသော ဘေးအန္တရာယ်များအပေါ် အခြေခံ၍ ရပ်ရွာလူထု အနေဖြင့် လုပ်ဆောင်ချက်များရွေးချယ်ခြင်း။
- BRACED ရန်ပုံငွေမှ ထောက်ပံ့ခြင်းဖြင့် အကောင်အထည်ဖော်ရန် ဦးစားပေး လုပ်ငန်းများ ရွေးချယ်ရာတွင် ဦးစားပေးရွေးချယ်ခြင်း နည်းကိရိယာများ အသုံးပြု၍ ရွေးချယ်ခြင်း။
- ရာသီအလိုက်ဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်နိုင်ရန် မိုးလေဝသခန့်မှန်းချက် များကို အခြေခံ၍ ကာလတိုဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်ခြင်း။
- ဖြစ်နိုင်ချေများပြီး ဖြစ်လေ့ဖြစ်ထရှိသော ဘေးများအတွက် စိတ်မှန်း ဖြစ်နိုင်ခြေများ ပုံဖော်နိုင်ရန် ဘေးများ၏ပြင်းအားနှင့် ပမာဏပေါ်တွင် အခြေခံ၍ မတူညီသော အခြေအနေအဆင့်ဆင့်တွင် အကောင် အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မှုများ သတ်မှတ်ရန်။

ဆန်းစစ်လေ့လာခြင်းများအပေါ်တွင် အခြေခံ၍ တိုက်ရိုက်ခံစားရသော သဘာဝ ဘေးအန္တရာယ်များ၊ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုများ၏ သက်ရောက်မှုများကို ရပ်ရွာလူထု၏ ရင်ဆိုင် တုန့်ပြန်နိုင်စွမ်းကို ပိုမိုအားကောင်းလာစေရန်နှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ပြောင်းလဲမှုများ၊ လူမှု- စီးပွားကဏ္ဍ ပြောင်းလဲမှုများနှင့် ပဋိပက္ခအစရှိသော ပြဿနာများကိုဖြေရှင်းနိုင်ရန် အဓိက လုပ်ငန်းများကို ဦးစားပေးရွေးချယ်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

လိုအပ်သော သတင်းအချက်အလက်အများကို ဆွေးနွေးပွဲတွင် ကျေးရွာ အုပ်ချုပ်ရေးမှူး၊ စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့၊ သက်ကြီးများ၊ ကျေးရွာဖွံ့ဖြိုးရေး ကော်မတီဝင်များ၊ ကျေးရွာသူရွာသားများ ကိုယ်တိုင်ပါဝင်ခြင်းဖြင့် ရရှိနိုင်ပါသည်။ မိုးလေဝသနှင့် ရာသီဥတုဆိုင်ရာ သတင်းအချက် အလက်များကဲ့သို့သော အခြားလိုအပ်သော သတင်းအချက်အလက်များကို မိုးလေဝသနှင့် ဇလဗေဒဦးစီးဌာန၊ Myanmar Environmental Institute နှင့် အခြားသောပညာရပ်ဆိုင်ရာ အချက်အလက်များ မှလည်း ရရှိနိုင်ပါသည်။

၂။ မကျီးချို ကျေးရွာ၏ အနေအထား overview

၂.၁ မြေမျက်နှာသွင်ပြင်

မကျီးချိုကျေးရွာသည် သီးကုန်းကျေးရွာအုပ်စု၊ မိတ္ထီလာမြို့နယ်၊ မန္တလေးတိုင်း ဒေသကြီးတွင် တည်ရှိပါသည်။ မိတ္ထီလာမြို့၏ အနောက်ဘက် မိုင် (၇) အကွာ ကျောက်ပန်းတောင်း - မိတ္ထီလာ ကားလမ်းမကြီး၏ တောင်ဘက် (၃) ဖာလုံခန့်အကွာတွင် တည်ရှိပါသည်။ လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်း (၁၀၀) ခန့်က လယ်သမားမိသားစု (၃) စုက အိမ် (၃) လုံးဖြင့် စတင်၍ တည်ထောင်ခဲ့ကြပါသည်။ အရှေ့ဘက်တွင် အနန်းပင်ကုန်းကျေးရွာ၊ အနောက်ဘက်တွင် ဒုံသမိချောင်း၊ မြောက်ဘက်တွင် နောင်ကျန်ကျေးရွာနှင့် တောင်ဘက်တွင် ကမားချောင်းတို့ တည်ရှိပါသည်။ ကျေးရွာအကျယ်အဝန်းမှာ (၀.၅) စတုရန်းမိုင်ခန့် ကျယ်ဝန်း ပါသည်။

၂.၂ မကျီးချိုကျေးရွာ ကျေးရွာ အကြောင်း

မကျီးချိုကျေးရွာသည် လူမှုရေး - လူဦးရေ (၂၁၀) ဦးနှင့် အိမ်ထောင်စု (၄၅) စုရှိပြီး ကျား (၁၀၄) ယောက်၊ မ (၁၀၇) ယောက် နေထိုင်ကြပါသည်။ ဗမာလူမျိုးများ အဓိကနေထိုင်ကြပြီး ဗုဒ္ဓဘာသာကိုးကွယ်ကြသည်။ ဗမာစကားသည် အဓိကဘာသာစကားဖြစ်သည်။ တစ်ဆယ့်နှစ်လရာသီကျင်းပသော လူမှုဘာသာ၊ ရိုးရာပွဲများကို နှစ်စဉ်ပြုလုပ်ကျင်းပကြသည်။ ပညာရေး - မကျီးချိုကျေးရွာတွင် အခြေခံပညာမူလတန်းကျောင်း တစ်ကျောင်းရှိသည်။ မူကြိုအပါအဝင် ကျောင်းသားဦးရေ (၆၀)ကျော်ရှိသည်။ ကျောင်းနေအရွယ် ကလေးအားလုံး

ကျောင်းနေကြသည်။ ကျောင်းဆရာဆရာမ (၆)ဦးရှိပြီး အစိုးရခန်းများဖြစ်ကြသည်။ **စီးပွားရေး** - အဓိကအသက်မွေးဝမ်းကြောင်းလုပ်ငန်းမှာ လယ်ယာလုပ်ငန်းဖြစ်ပြီး စုစုပေါင်းယာဇာ (၉၇) ဧက ခန့်ရှိပြီး နမ်း၊ ပဲအမျိုးမျိုး၊ ဝါ၊ ပြောင်း၊ ငရုတ်နှင့် စပါးတို့ကို စိုက်ပျိုးသည်။ နမ်း၊ စပါး၊ တို့ကို အဓိကထား စိုက်ပျိုးသည်။ အချို့သီးနှံများသည် နှစ်သီးစားစိုက်ပျိုးနိုင်သည်။

၂.၃ မိုးလေဝသနှင့် ရာသီဥတုအခြေအနေ

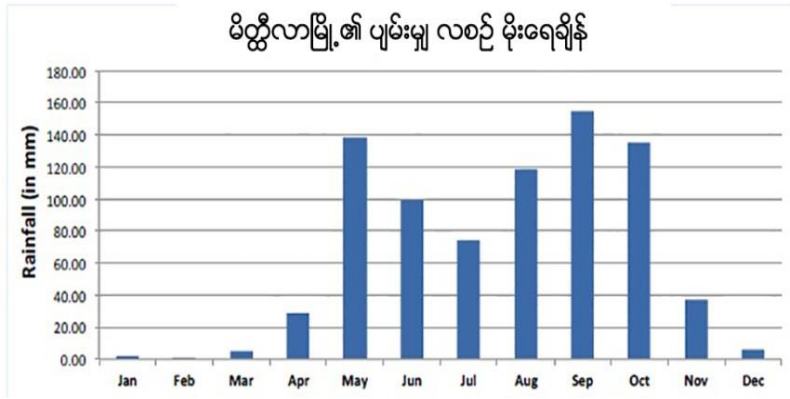
မိတ္ထီလာမြို့နယ်သည် ပုံ (၄) တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း မြောက်လတ္တီကျု ၂၀°၅၃'၊ အရှေ့လောင်ဂျီကျု ၉၅°၅၃' မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး၏ ဗဟိုချက်မတွင် တည်ရှိနေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခြားသော မြောက်သွေ့ဒေသများကဲ့သို့ ၎င်းမြို့သည် အခြား မြို့နယ်များနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက မိုးရေချိန်ရရှိမှု နည်းပါးသည်။

မိတ္ထီလာမြို့နယ်ရှိ မိုးရေချိန်သည် မြောက်သွေ့ဒေသရှိ မိုးရွာသွန်းမှုပုံစံကို ဖော်ပြနေသည်။ နှစ်စဉ်ပျမ်းမျှ (၈၀၀) မီလီမီတာ အမြင့်ဆုံး မိုးရေချိန် တိုင်းတာချက်များမှာ ပုံ (၅) အတိုင်း မေလနှင့် စက်တင်ဘာလများတွင် ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်းမြောက်သွေ့ဒေသရှိမန္တလေး တိုင်းဒေသကြီးအတိုင်းရှိမိတ္ထီလာမြို့နယ်

ဧပြီလသည် ပျမ်းမျှအပူချိန် (၃၈.၂) ဒီဂရီစင်တီဂရိတ်ရှိ၍ အပူဆုံးလ ဖြစ်သည်။ မိတ္ထီလာ မြို့တွင် အမြင့်ဆုံးအပူချိန် တိုင်းတာချက်မှာ (၂၀၁၀) ခုနှစ်၊ ဧပြီလ (၁၃) ရက်နေ့၏ (၄၆) ဒီဂရီစင်တီဂရိတ်ဖြစ်ပြီး အနိမ့်ဆုံး

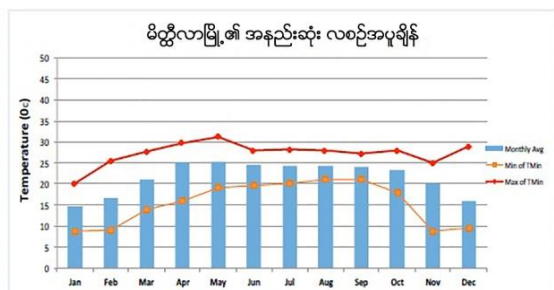
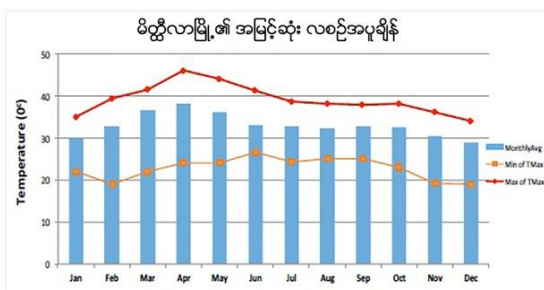

ပုံ၅/မိတ္ထီလာမြို့ ၏မိုးရွာသွန်းမှုပုံစံသည်မေလနှင့်စက်တင်ဘာလတို့တွင်အမြင့်ဆုံးသို့ရောက်ရှိတတ်သော Bimodal ပုံစံကိုဖော်ပြသည်။နှစ်စဉ်ပျမ်းမျှမိုးရေချိန်၈၀၀မီလီမီတာသာရရှိသောကြောင့်[၂] မို့သည်လေ့လာခဲ့သောမြို့နယ်များတွင်မိုးရေချိန်အနည်းဆုံးရရှိသောမြို့ဖြစ်သည်။

အပူချိန်တိုင်းတာချက်မှာ (၂၀၀၇) ခုနှစ်၊ ဧပြီလ (၃) ရက်နေ့နှင့် (၁၉၉၂) ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ (၇) ရက်နေ့များ၏ (၁၉)ဒီဂရီ စင်တီဂရိတ် ဖြစ်လေသည်။ အမြင့်ဆုံးအပူချိန်ကို (၁၉၉၄) ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ (၂၆) ရက်နေ့တွင် (၁၉.၁၀) ဒီဂရီဆယ်လဆီရပ်ကို

တိုင်းတာမှတ်သားခဲ့ရသည်။ အအေးဆုံးလများမှာ ပျမ်းမျှ အနိမ့် ဆုံးအပူချိန် (၁၄.၆) ဒီဂရီစင်တီဂရိတ်ရှိသော ဇန်နဝါရီလနှင့် ဒီဇင်ဘာလများ ဖြစ်ကြသည်။ (၁၉၈၁-၂၀၁၀) ခုနှစ်များအတွင်းတွင် တိုင်းတာမှတ်သားခဲ့သော အအေးဆုံး၊ အပူချိန်များမှာ (၁၉၉၂) ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ (၆) ရက်နေ့ (၈.၈၀ဒီဂရီC)၊ (၁၉၈၁) ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလတွင် (၈.၉၀) ဒီဂရီစင်တီဂရိတ်၊ (၁၉၉၇) ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ (၉) ရက်တွင် (၉.၃၀ဒီဂရီC)၊ (၁၉၉၇) ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ (၂၅) ရက်နှင့် (၁၉၈၃) ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ (၂၃) ရက်များတွင် (၉.၅၀) ဒီဂရီ C နှင့် (၁၉၉၉) ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ(၂၇) ရက်နေ့တွင် (၉.၇၀) ဒီဂရီ C ကိုလည်းကောင်း အသီးသီးတိုင်းတာ မှတ်သားခဲ့ကြသည်။

မိတ္ထီလာမြို့တွင်းရှိ ပျမ်းမျှအနည်းဆုံးနှင့် အမြင့်ဆုံးအပူချိန်နှင့် လစဉ်အမြင့်ဆုံး၊ အနိမ့်ဆုံးအပူချိန်များကိုပုံ (၆) တွင်ဖော်ပြထားသည်။

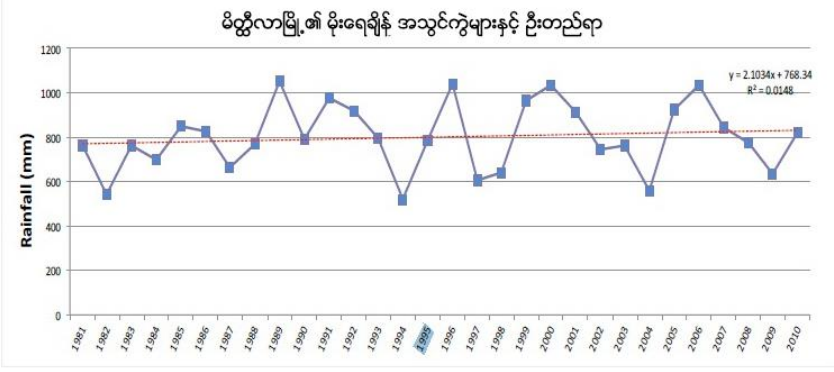

ပုံ၆/မိတ္ထီလာမြို့ လစဉ်ပျမ်းမျှအမြင့်ဆုံး (ပိပုံ) နှင့်အမြင့်ဆုံး(ယာ) အပူချိန်၊၁၉၈၁-၂၀၁၀အချက်အလက်များကိုစစ်တမ်းကောက်ယူမှုသည်ဧပြီလသည်အပူဆုံးလအဖြစ်ဖော်ပြပြီးအမြင့်ဆုံးပျမ်းမျှနေအပူချိန်နှင့်ညအပူချိန်တို့ကိုတိုင်းတာရရှိသည်။အခြားတစ်ဘက်တွင်နေနှင့်ညအပူချိန်များအားဖြင့်ဖော်ပြရလျှင်အအေးဆုံးလများမှာဇန်နဝါရီနှင့်ဒီဇင်ဘာလများဖြစ်ကြသည်။

၂.၄ ဘေးအန္တရာယ်နှင့်ဖိစီးမှုများ (shocks and stresses)
 မိုးရာသွန်းမှုအသွင်ကွဲများ၊ လွန်ကဲမှုများနှင့်ဦးတည်ရာ
 နှစ်စဉ်မိုးရေချိန်

နှစ်စဉ်-မိုးရေချိန် အမြင့်အသွင်ကွဲများကို မိုးရေချိန်အတက်အကျများဖြင့် မိတ္ထီလာမြို့တွင် တွေ့ရပြီး ပျမ်းမျှမိုးရေချိန်မှာ ပုံ (၇) တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း (၈၀၀) မီလီမီတာ ရှိလေသည်။ နှစ်ပေါင်း(၃၀)အတွင်း တိုင်းတာချက်များအရ (၁၉၉၄)ခုနှစ်သည် အခြောက်သွေဆုံး နှစ်ဖြစ်ပြီး (၅၂၂)မီလီမီတာသာ ရရှိပြီးစိုစွတ်သော (၅၃) ရက်တွင် ရရှိမှုမညီမျှပေ။ ယင်းနှစ်များတွင် ၂၄ နာရီ အတွင်း အမြင့်ဆုံးမိုးရွာသွန်းမှုမှာ ဇွန်လ(၁၁)ရက်တွင် (၄၁) မီလီမီတာ၊ ဩဂုတ်လ(၆)ရက်တွင် (၄၁မီလီမီတာ)၊ မေလ (၃၀) ရက်တွင် (၃၂မီလီမီတာ)နှင့် မေလ ၂၈ ရက်တွင် (၂၉မီလီမီတာ) တို့ အသီးသီးဖြစ်ကြသည်။ ကျန်သောစိုစွတ်ရက်များမှာ (၂၀)မီလီမီတာ အောက်တွင်သာ တိုင်းတာ မှတ်သား ရရှိသည်။

အခြားတစ်ဘက်တွင် (၁၉၈၉) ခုနှစ်တွင် အစိုစွတ်ဆုံးနှစ် အဖြစ် မိုးရေချိန် (၁၀၅၃) မီလီ မီတာကို တိုင်းတာမှတ်သားရ သည်။ ယင်းနှစ်တွင် (၂၄)နာရီ အတွင်း မိုးအလွန်အကဲ ရွာသွန်းမှုကို မေလ (၁၃)ရက် နေ့တွင် (၁၉၄ မီလီမီတာ) နှင့် ဇူလိုင်လ ၁၂ ရက်နေ့တွင် (၁၁၄ မီလီမီတာ) အဖြစ် တိုင်းတာ မှတ်သားမိသည်။ အခြားသောတိုင်းတာ

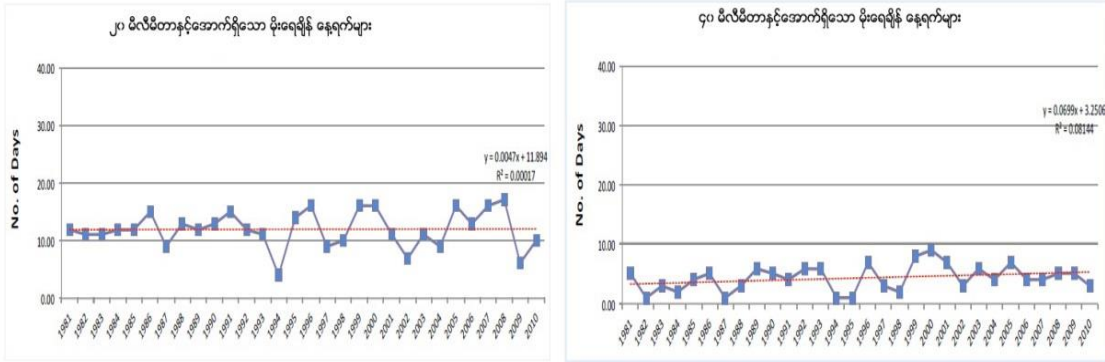

ပုံ ၇။ မိတ္ထီလာမြို့ ၏ ၁၉၈၁-၂၀၁၀ ခုနှစ်အတွင်း မိုးရေချိန်အသွင်ကွဲများ။ အချက်အလက်များသည် နှစ် (၃၀) အတွင်း နှစ်စဉ်မိုးရေချိန်အသွင်ကွဲများကို ဖော်ပြသည်။ အခြောက်သွေဆုံးနှစ်မှာ ၁၉၉၄ ခုနှစ်နှင့် အစိုစွတ်ဆုံးနှစ်မှာ ၁၉၈၉ ခုနှစ်ဖြစ်သည်။ နှစ်စဉ်ပျမ်းမျှမိုးရေချိန်မှာ ၈၀၀ မီလီမီတာခန့်ရှိသည်။

မှတ်သားမိသည့် ၂၄ နာရီအတွင်း မိုးရွာသွန်းမှုများမှာ အောက်တိုဘာလ(၇)ရက်တွင် (၆၃မီလီမီတာ)၊ ဩဂုတ်လ(၂၆)ရက်တွင် (၆၀မီလီမီတာ)၊ စက်တင်ဘာလ (၉) ရက်တွင် (၅၅မီလီမီတာ)၊ စက်တင်ဘာလ(၁၈)ရက်တွင် (၅၁မီလီမီတာ)၊ ဧပြီလ(၃၀)ရက်တွင် (၃၈မီလီမီတာ) ဇွန်လ(၁)ရက်နေ့တွင် (၃၀မီလီမီတာ) အောက်တိုဘာလ(၁၅)ရက်တွင် (၂၇မီလီမီတာ)နှင့် အောက်တိုဘာ(၂၃)ရက်တွင် (၂၆မီလီမီတာ)၊ စက်တင်ဘာလ (၁၀)ရက်တွင် ၂၁ မီလီမီတာနှင့် ဩဂုတ်လ(၂၁)ရက်တွင် (၂၀မီလီမီတာ) တို့အသီးသီးဖြစ်ကြသည်။ အခြားသောမိုးရွာသွန်းမှုများမှာ (၂၀) မီလီမီတာ အောက်များသာ ဖြစ်ကြသည်။ မိတ္ထီလာမြို့၏ နှစ်စဉ်မိုးရေချိန်မှာ မြင့်မားလာကြောင်းတွေ့ရသည်။ ပျမ်းမျှမိုးရေချိန် အထက်နှင့်အောက် တူညီစွာရှိသော နှစ်များလည်းရှိသည်ဖြစ်ရာ ကောင်းကျိုးဖြစ်စေသည့် ထူးခြားမိုးရေချိန်ကို (၁၉၈၉)

ခုနှစ်တွင် (၁၀၅၃မီလီမီတာ)၊ ၁၉၉၆ခုနှစ်တွင် (၁၀၄၃မီလီမီတာ)၊ ၂၀၀၆ခုနှစ်တွင် (၁၀၃၇မီလီမီတာ) နှင့် ၂၀၀၀ ခုနှစ်တွင် (၁၀၃၃မီလီမီတာ) ကို အသီးသီးတိုင်းတာ မှတ်သားခဲ့ကြသည်။

အသေးစိတ်ဆန်းစစ်မှုများ၏ လွန်ကဲမိုးရေချိန်များသည် (၂၀) မီလီမီတာနှင့် (၄၀)မီလီမီတာကြားတွင် အနည်းငယ်မြင့်တက်လာကြောင်း တွေ့ရသည်။

ပုံ ၈ ၊ ၂၀ မီလီမီတာနှင့်အောက် နှင့် ၄၀မီလီမီတာနှင့်အောက်မိုးရေချိန်များ သည်မိတ္ထီလာမြို့၏ အတက်ဘက်သို့ ဦးတည်ကြောင်းအနည်ငယ်ဖော်ပြသည်။

နှစ်ပေါင်း(၃၀)အတွင်းတွင် မိတ္ထီလာမြို့တွင်(၂၄)နာရီအတွင်းတွင် မိုးရေချိန်၄၀မီလီမီတာ >ရှိ အကြိမ်ပေါင်း(၁၃၀) လွန်ကဲမိုးရေချိန်များ တိုင်းတာမှတ်သားရရှိသည်။ ယင်းအချက်များမှ မိုးရေချိန် (၉) ခုမှာ(၂၄)နာရီအတွင်း (၁၀၀)မီလီမီတာထက် ကျော်လွန်သည်။ (၁၉၈၉ခုနှစ် မေလ၁၃ရက်နေ့တွင် (၁၉၄)မီလီမီတာ၊ (၂၀၀၃)ခုနှစ်မေလ(၂၃)ရက်နေ့တွင်(၁၈၀)မီလီမီတာ၊ (၂၀၀၁)ခုနှစ်၊ဇွန်လ(၂)ရက်နေ့တွင် (၁၂၁)မီလီမီတာ၊ (၁၉၈၉)ခုနှစ် ဇူလိုင်လတွင်နှင့် (၂၀၀၆)ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ (၂၄)ရက်နေ့တွင် (၁၁၄)မီလီမီတာ၊ (၁၉၈၇)ခုနှစ် ဩဂုတ်လ(၂၄)ရက်နေ့တွင် (၁၀၂)မီလီမီတာနှင့် (၂၀၀၂)ခုနှစ်ဩဂုတ်လတွင် (၁၀၁)မီလီမီတာ)တို့ အသီးသီးဖြစ်ကြသည်။

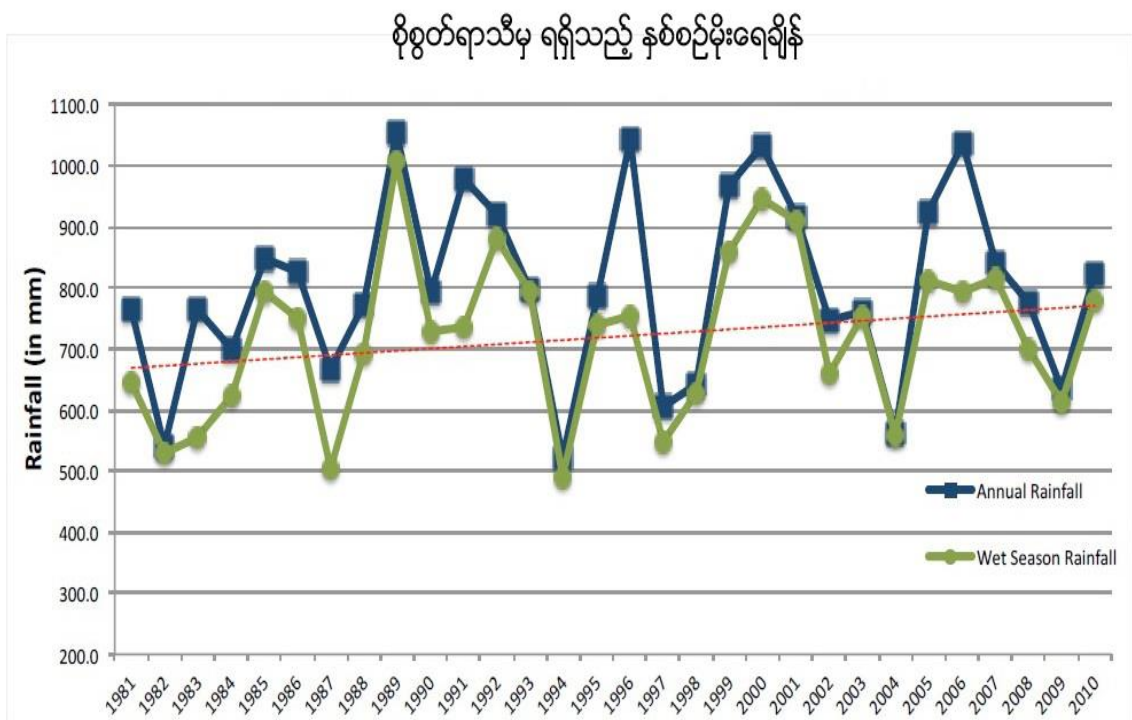
ဇယား ၂၊မိတ္ထီလာမြို့ရှိခြောက်သွေ့ရာသီအတွင်းလွန်ကဲမိုးရေချိန်ဖြစ်ရပ်များ	
၂၄-နာရီလွန်ကဲမိုးရေချိန်	တိုင်းတာသည့်ရက်စွဲများ
၁၀၄မီလီမီတာ	၁၉၉၁ခုနှစ်နိုဝင်ဘာလ၃ရက်
၆၆မီလီမီတာ	၁၉၉၆ခုနှစ်နိုဝင်ဘာလ၄ရက်
၅၆မီလီမီတာ	၁၉၈၁ခုနှစ်နိုဝင်ဘာလ၂၁
၅၅မီလီမီတာ	၁၉၈၈ခုနှစ်နိုဝင်ဘာလ၁၉
၅၅မီလီမီတာ	၁၉၈၈ခုနှစ်၊နိုဝင်ဘာလ၁၉
၅၀မီလီမီတာ	၁၉၉၆ခုနှစ်၊နိုဝင်ဘာလ၂၃
၄၇မီလီမီတာ	၂၀၀၆ခုနှစ်၊ဇူလိုင်လ၄ရက်
၄၃မီလီမီတာ	၂၀၀၈ခုနှစ်မတ်လ၂၆ရက်
၄၁မီလီမီတာ	၁၉၈၄နိုဝင်ဘာလ၂ရက်

(၁၀၀)မီလီမီတာထက်ကျော်လွန်သော လွန်ကဲမိုးရေချိန်အများစုသည် စိုစွတ်ရာသီအတွင်း ဖြစ်ကြကြောင်းကို သတိပြုသင့်သည်။ သို့ရာတွင်(၂၄)နာရီအတွင်း(၁၀၀) မီလီမီတာ ရောက်ရှိသော လွန်ကဲမိုးရေချိန်များကိုလည်း နိုဝင်ဘာလတွင် တိုင်းတာမှတ်သားရရှိသည်။ ဇယား (၂) တွင် ယင်းအချက်အလက်များနှင့် အခြားသော(၄၀)မီလီမီတာထက် ကျော်လွန်သော လွန်ကဲမိုးရေချိန်များ မိတ္ထီလာမြို့၏ ခြောက်သွေ့ရာသီအတွင်း တိုင်းတာရရှိမှုများကို ဖော်ပြထားသည်။

စိုစွတ်၍ ခြောက်သွေ့မိုးရေချိန်

ပျမ်းမျှအားဖြင့် မိတ္ထီလာ၏ နှစ်စဉ်မိုးရေချိန်(၉၀%)မှာ စိုစွတ်ရာသီမိုးရေချိန်များဖြစ်သော်လည်း တစ်နှစ်ထက်တစ်နှစ်ကွာဟမှုများသည် သိသာထင်ရှားလာသည်။ နှစ်စဉ်ပျမ်းမျှမိုးရေချိန်အရ (၁၉၉၉)ခုနှစ်၏စိုစွတ်ရာသီတွင် မိုးရေချိန်အနည်းဆုံးတိုင်းတာမှတ်သားရသည် (၄၉၁မီလီမီတာ) နှင့် (၁၉၈၉)ခုနှစ် စိုစွတ်ရာသီတွင် တိုင်းတာမှတ်သားရသည့်မိုးရေချိန်မှာ (၁၀၀၆မီလီမီတာ) ဖြစ်လေသည်။

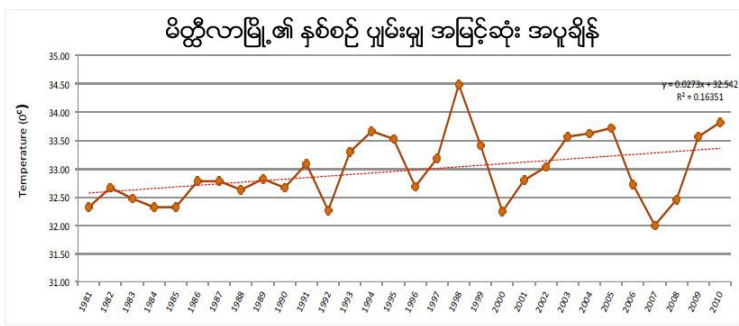
၂၀၀၄၊ ၁၉၉၃၊ ၂၀၀၁၊ ၂၀၀၃၊ ၁၉၈၂၊ ၁၉၉၈နှင့် ၂၀၀၉ခုနှစ် စိုစွတ်ရာသီတွင် နှစ်စဉ်မိုးရေချိန်အမြင့်ဆုံး တိုင်းတာမှတ်သားရရှိသည်။ ယင်းနှစ်များအတွင်း ခြောက်သွေ့ရာသီ မိုးရေချိန်မှာ (၂မီလီမီတာ-၂၀မီလီမီတာသာ) ဖြစ်လေသည်။

ပုံ ၉၊ မိတ္ထီလာမြို့ရှိ စိုစွတ်ရာသီမှ ရရှိသည့် နှစ်စဉ် မိုးရေချိန်

အပူချိန်အမျိုးအကွဲများ၊လွန်ကဲမှုများနှင့်ဦးတည်ရာ အမြင့်ဆုံးအပူချိန်

မိတ္ထီလာမြို့တွင် လေ့လာမှတ်သားခဲ့သော အပူဆုံးအချိန်သည် အမြင့်ဆုံးပျမ်းမျှအပူချိန်(၃၃) ဒီဂရီစင်တီဂရိတ် ဖြစ်လေသည်။ (ပုံ၁၁)သည် ဒေသအတွင်း ပျမ်းမျှအပူချိန်အမြင့်ဆုံး အမျိုးအကွဲများကို ၁၉၉၈ခုနှစ် အပူဆုံးနေ့ရက်များဖြင့် ဖော်ပြထားပြီး နှစ်စဉ်အပူချိန် (၃၄.၄၉)ဒီဂရီဆယ်လ်ဆီရပ် ပျမ်းမျှအပူချိန်ကို တိုင်းတာမှတ်သားရသည်။ ၂၀၁၀ခုနှစ်တွင် နှစ်စဉ်ပျမ်းမျှအပူချိန် (၃၃.၈၂)ဒီဂရီစင်တီဂရိတ်သည် ၎င်းကာလများအတွင်းတွင် ဒုတိယအပူဆုံးအချိန်အဖြစ် မှတ်သားရသည်။

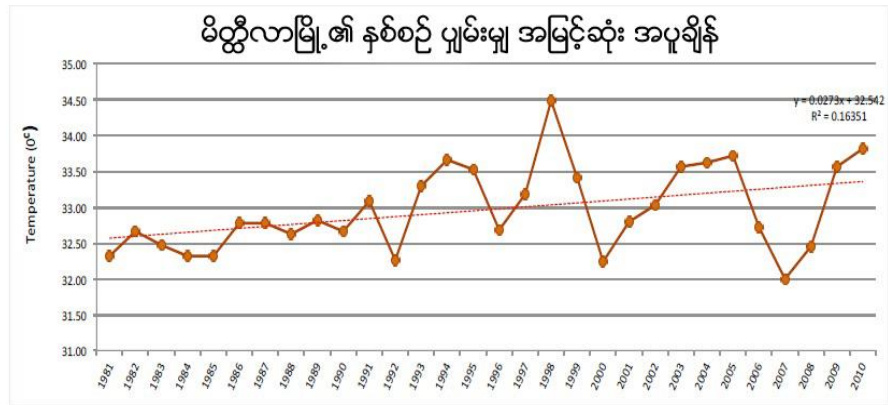
ပုံ ၁၁။ မိတ္ထီလာမြို့၏ ပျမ်းမျှ အမြင့်ဆုံးအပူချိန်ကို ဖော်ပြထားသည်။ အပူနှေးဆုံး နေ့ရက်များမှာ ၁၉၉၈ ခုနှစ်တွင်ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် အအေးဆုံး အပူချိန်မှာ ၂၀၀၇ ခုနှစ်တွင်ဖြစ်သည်။

(၂၀၀၈)ခုနှစ်တွင်ရက်ပေါင်း (၂၄၇) ရက်သည် ပျမ်းမျှ အပူချိန်၃၃ဒီဂရီစင်တီဂရိတ်ထက် ကျော်လွန်ခဲ့သည်။ ယင်းမှ (၂၇)ရက်သည်နေ့ အပူချိန် ၄၀နှင့်အထက် တိုင်းတာမှတ်သား ရရှိသည်။ ၎င်းနှစ်အတွင်း တိုင်းတာမိသည့် အမြင့်ဆုံး နေ့အပူချိန်မှာ (၄၃.၂၀) ဒီဂရီစင်တီဂရိတ် ဖြစ်သည်။

၂၀၁၃ (၁၃ဇူလိုင်) လသည်နှစ်ပေါင်း (၃၀) အတွင်းတွင် အပူဆုံးနေ့အဖြစ်အဖြစ် မှတ်သားရသည်။ အခြားသောအပူချိန်များမှာ ၄၄ဒီဂရီဆယ်စီးရပ် (၂၀၁၀ခုနှစ်မေလ၁၄ရက်)၊ ၄၃.၅၀ဒီဂရီစင်တီဂရိတ် (၂၀၁၀ခုနှစ်မေလ၁၈ရက်)၊ ၄၃.၂၀ဒီဂရီစင်တီဂရိတ် (၁၉၉၈ခုနှစ် မေလ၁၀ရက်) များဖြစ်ကြပြီး ၄၃ဒီဂရီစင်တီဂရိတ် (၅) ကြိမ်တိုင်းတာမှတ်သားရပြီး၎င်းမှ (၄) ကြိမ်မှာ ၂၀၁၀အတွင်းဖြစ်သည်။ (၂၀၀၅ခုနှစ် မေလ၁၇ရက်၊ နှင့်၂၀၁၀ခုနှစ် ဇူလိုင်၂၅၊ မေ၃၁၊ ၁၅၊နှင့်၁၇ရက်များ ဖြစ်ကြသည်)

မည်သို့ပင်ဖြစ်စေကာမူ ၂၀၀၈ခုနှစ်နှင့် နိုင်းယုဉ်လျှင်ရက်ပေါင်း (၁၇၆)ရက်သာလျှင် အမြင့်ဆုံးပျမ်းမျှအပူချိန် ၃၃ဒီဂရီစင်တီဂရိတ်ထက် ကျော်လွန်ပြီး(၃၉)ရက်သည် အပူချိန်(၄၀) ဒီဂရီစင်တီဂရိတ်နှင့် အထက်ရှိကြောင်း မှတ်သားရသည်။ (မတ်လ၊ဇူလိုင်လနှင့်မေလ) တို့ဖြစ်ပြီး ရက်ပေါင်း(၁၁၂)ရက်သာလျှင် ပျမ်းမျှအပူချိန် ၃၃ဒီဂရီစင်တီဂရိတ်နှင့် အောက်တွင် မှတ်သားရသည်။ အနိမ့်ဆုံးအပူချိန်မှာ (၂၁)ဒီဂရီစင်တီဂရိတ် ဖြစ်သည်။

ပျမ်းမျှအပူချိန်သည် အတက်ဘက်သို့ ဦးတည်ရွေ့လျား နေကြောင်းထင်ရှား နေပြီး နှစ်ပေါင်း(၃၀) အတွင်း ပျမ်းမျှအပူချိန်ထက် မြင့်မားလာကြောင်း ဖော်ပြနေသည်။

အနိမ့်ဆုံးအပူချိန် သာမန်အားဖြင့် ညနေ၆နာရီမိနစ်မှ

ပုံ ၁၁၊ မိတ္ထီလာမြို့၏ ပျမ်းမျှ အမြင့်ဆုံးအပူချိန်ကို ဖော်ပြထားသည်။ အပူနွေးဆုံး နေ့ရက်များမှာ ၁၉၉၈ ခုနှစ်တွင်ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် အအေးဆုံး အပူချိန်မှာ ၂၀၀၇ ခုနှစ်တွင်ဖြစ်သည်။

နံနက်၆နာရီ၃၀အထိ တိုင်းတာရရှိသော ညအပူချိန်ကို အောက်ပါကဏ္ဍတွင်ဖော်ပြထားပါသည်။ ပုံ(၁၂)သည် မိတ္ထီလာမြို့၏ အနိမ့်ဆုံးအပူချိန် အမျိုးအကွဲများကို ဖော်ပြပြီး ပျမ်းမျှအပူချိန်မှာ(၂၁.၆၀)ဒီဂရီစင်တီဂရိတ်ဝန်းကျင် ရှိလေးသည်။ ၁၉၉၁ခုနှစ် ညအပူချိန်သည် (၂၀.၄၆)ဒီဂရီစင်တီဂရိတ် အအေးဆုံးအဖြစ်တိုင်းတာရရှိသည်။ သို့ရာတွင် အပူဆုံးပျမ်းမျှညအပူချိန်မှာ (၂၀၁၀)ခုနှစ်တွင် (၂၂.၆၅ဒီဂရီစင်တီဂရိတ်) နှင့် ၁၉၉၈ခုနှစ်တွင် (၂၂.၃၉ဒီဂရီစင်တီဂရိတ်) တို့ဖြစ်ကြသည်။ (၁၉၉၁)ခုနှစ်တွင် ညပေါင်း (၂၅၀) မှာ ပျမ်းမျှအပူချိန်ထက် ပို၍ပူနွေးပြီး ၎င်းတို့မှညပေါင်း (၁၁၈) ညသည် အနိမ့်ဆုံးအပူချိန် (၂၅)ဒီဂရီစင်တီဂရိတ်ထက် ကျော်လွန်သည်။ ဤနှစ်များအတွင်းအပူနွေးဆုံးညများမှာ မေလ၁၁ (၃၀.၇၀ဒီဂရီစင်တီဂရိတ်)၊ ဥပမာအားဖြင့် ညအပူချိန်၃၀ဒီဂရီစင်တီဂရိတ်ထက် ကျော်လွန်သည်။ ညပေါင်း ၂၄၂ညသည် ပျမ်းမျှအနိမ့်ဆုံးအပူချိန်ထက် ကျော်လွန်သည်။ အနိမ့်ဆုံးအပူချိန်ကို ဇန်နဝါရီလ(၁၅)ရက်နေ့တွင် တိုင်းတာမှတ်သားရသည်။

၂၀၁၀ခုနှစ်တွင် အပူနွေးဆုံးညမှာ ၂၀၁၀ခုနှစ်မေလ၁၄ရက် (၃၁.၁၀ဒီဂရီစင်တီဂရိတ်) ဖြစ်သည်။ စုစုပေါင်း (၆) သည် အနိမ့်ဆုံးအပူချိန် ၃၀ဒီဂရီစင်တီဂရိတ် အဖြစ် တိုင်းတာရမိပြီး အားလုံးမှာ မေလအတွင်းတွင်ဖြစ်သည်။ ယင်းနှစ်အတွက် အနိမ့်ဆုံးညအပူချိန်ကို ဇန်နဝါရီလ၃ရက်နေ့တွင် ၁၁.၁၀ဒီဂရီစင်တီဂရိတ်အဖြစ် မှတ်သားရသည်။

အနိမ့်ဆုံးအပူချိန်သည် အတက်ဘက်သို့ ဦးတည်နေကြောင်း ဖော်ပြနေသည်။ ၎င်းမှာ နှစ်ပေါင်း (၃၀) အတွင်း ပျမ်းမျှထက် ပို၍ပူနွေးသော ညများကိုကြုံတွေ့ခဲ့ကြောင်း ဖော်ပြနေသည်။

၃။ ရပ်ရွာလူထု ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်း ဆန်းစစ်လေ့လာခြင်း၏ ရလဒ်များ

၃.၁ ကျေးရွာ ဘေးအန္တရာယ် သမိုင်းကြောင်း

မကျီးချိုကျေးရွာ ဘေးအန္တရာယ်သမိုင်း (ဇယား၊ ဆန်းစစ်ချက်၊ သုံးသပ်ချက်)

စဉ်	ဘေးအန္တရာယ် နှင့် ရာသီဥတုဆိုးရွားမှု	ခုနှစ်	ထိခိုက်လွယ်မှု	ဖြေရှင်းခဲ့သည့် နည်းလမ်းများ
၁။	လေပြင်းတိုက်ခတ်ခြင်း	၂၀၁၅	သီးနှံများ ပျက်စီးဆုံးရှုံးခြင်း	-
၂။	သီးနှံမျိုးစေ့ ဆုံးရှုံးခြင်း	၂၀၁၄	တစ်ရွာလုံး	မျိုးစေ့ကို ဈေးကြီးစွာ ဝယ်ယူရ ရွာနီးချင်းများထံမှ / ပွဲရုံများမှ

သုံးသပ်ချက်အကျဉ်းချုပ်

ကျေးရွာသမိုင်းမြေပုံကို အသုံးပြုခြင်းကြောင့် လွန်ခဲ့သော ကာလများက ကျေးရွာအတွင်း ကြုံတွေ့ခဲ့သော ဘေးအန္တရာယ်များနှင့် ကွဲပြားခြားနားသော ထိခိုက်လွယ်မှုများကို သိရှိနိုင်ပါသည်။

ကျေးရွာတွင် လေပြင်းတိုက်ခတ်ခြင်းနှင့် သီးနှံမျိုးစေ့ဆုံးရှုံးခြင်းများသည် ရာသီဥတု လွန်ကဲမှုနှင့် ဘေးအန္တရာယ်များ ဖြစ်ပွားခဲ့ပါသည်။ ထိုရာသီဥတု လွန်ကဲမှုနှင့် ဘေးအန္တရာယ်များသည် ၂၀၁၄ နှင့် ၂၀၁၅ ခုနှစ် တွင် ဖြစ်ပွားခဲ့ပါသည်။ လေပြင်းတိုက်ခတ်ခြင်းကြောင့် နေအိမ်အဆောက်အဦများ ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှု မရှိ၊ သစ်ပင်ကြီးများ ကျိုးပဲ့ပျက်စီးဆုံးရှုံးခဲ့ရပါသည်။ ထိုသို့ ဖြစ်ပွားရာတွင် မိမိတို့အနေဖြင့် ပြန်လည်ဖြေရှင်းခဲ့မှုများ မပြုလုပ်ခဲ့ပါ။ သီးနှံပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုကြောင့် ကျေးရွာအတွင်း တောင်သူအားလုံး ထိခိုက်ခဲ့ပြီး ရင်းနှီးငွေများ ဆုံးရှုံးခြင်း၊ မျိုးစေ့များ မရရှိခြင်း၊ လုပ်အားများ ထည့်ရခြင်းများ ဆုံးရှုံးခဲ့ရပါသည်။ ကျေးရွာ တောင်သူများအနေဖြင့် ဖြေရှင်းခဲ့သည့် နည်းလမ်းမှာ စိုက်ပျိုးချိန်တွင် မျိုးစေ့များကို ဈေးကြီးကြီး ပေးဝယ်ရခြင်း၊ စိုက်ဘဏ်မှ အတိုးဖြင့် ချေးငွေယူရခြင်း များဖြင့် ဖြေရှင်းခဲ့ကြပါသည်။ မိမိတို့အနေဖြင့် လက်ရှိကြုံတွေ့နေရသော ရာသီဥတု ဘေးအန္တရာယ်များကို သတိမထားဘဲ ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှု၊ ပြုပြင်မှုများ လုပ်ဆောင်မှုများ မရှိလျှင် အနာဂတ်ရာသီဥတုသည် အန္တရာယ်များကို ဆိုးဝါးစေပါသည်။ ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုသည် သစ်တောပြုန်းတီးမှု၊ စက်ရုံများ၊ အလုပ်ရုံများ ပေါ်ပေါက်လာမှု၊ ယာဉ်များ ပေါများလာမှု၊ လူဦးရေ တိုးပွားလာမှုတို့ကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

၃.၂ ရာသီခွင်ပြပြကွဒိန်

မိတ္ထီလာမြို့ ရဟန်းတော်များအဖွဲ့မှ ရာသီခွင်ပြပြကွဒိန်

ရက်စွဲ - 28.5.2016

ရာသီဥတု	အပူ	အေး	အပူ	အေး	အပူ	အေး	အပူ	အေး	အပူ	အေး	အပူ	အေး
ခါး	အပူ	အေး	အပူ	အေး	အပူ	အေး	အပူ	အေး	အပူ	အေး	အပူ	အေး
ကုလားပဲ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
စိမ်းပိုး၊ ခွမ်း	အပူ	အေး	အပူ	အေး	အပူ	အေး	အပူ	အေး	အပူ	အေး	အပူ	အေး
ဝါ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ဆေးကုသရေး	အပူ	အေး	အပူ	အေး	အပူ	အေး	အပူ	အေး	အပူ	အေး	အပူ	အေး
ဝင်ရောက်မှု	အပူ	အေး	အပူ	အေး	အပူ	အေး	အပူ	အေး	အပူ	အေး	အပူ	အေး
ပြောကြားမှု	-	-	အပူ	-	-	-	-	အပူ	-	-	အပူ	-

သုံးသပ်ချက်အကျဉ်းချုပ်

ကျေးရွာတွင် မည်သည့်လများတွင် ရာသီဥတုအခြေအနေ ဘယ်လိုရှိလဲဆိုတာ သိရှိစေရန် နှင့် ဘယ်လို သီးနှံတွေ စိုက်ပျိုးလေ့ရှိပြီး အခြေအနေကို သိရှိစေရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။

ကျေးရွာတွင် တစ်နှစ် ရာသီဥတု (၃)မျိုးရှိပါသည်။ တန်ခူးလမှာ နေအရမ်းပူပြင်းပြီး ကဆုန်လမှာ မိုးရွာစလို့ အခြေအနေလေးတွေနှင့် တိမ်များ အုံ့ဆိုင်းလာပါသည်။ နယုန်လမှာ မိုးစတင်ရွာပြီး ဝါဆိုလမှာ မိုးပို၍ ရွာသွန်းပါသည်။ ဝါခေါင်လမှာ သီတင်းကျွတ်လအထိ မိုးရွာသွန်းမှု များပါသည်။ တန်ဆောင်မုန်းလမှာ မိုးရွာသွန်းမှု နည်းပါသည်။ နတ်တော်လမှာ တပို့တွဲလအထိ နှင်းများ ကျ၍ အရမ်းအေးပါသည်။ မီးလုံကြရပါသည်။ တပေါင်းလမှာ နွေရာသီရောက်ပြီး နေအရမ်းပူပြင်းပါသည်။

လယ်တွေမှာ စပါး အများဆုံး စိုက်ပျိုးပါသည်။ တန်ခူးလမှာ ကဆုန်လအထိ သဘာဝမြေဩဇာချခြင်း၊ နွားချေးများ ဖြန့်ကြပါသည်။ နယုန်လမှာ ထွက်ယက်ပြီး ဝါဆိုလနှင့် ဝါခေါင်လမှာ ပျိုးကျဲကြပါသည်။ တော်သလင်း လနှင့် သီတင်းကျွတ်မှာ ပေါင်းသင်၊ ဆေးဖြန်း၊ မြေဩဇာကျွေးပါသည်။ တန်ဆောင်မုန်းလမှာ စပါးအသီးများ သီးပါ သည်။ နတ်တော်၊ ပြာသိုလမှာ စပါးရိတ်သိမ်းပါသည်။ တပို့တွဲလမှာ စပါးကို ရိုက်၊ ပြာကြပါသည်။ တပေါင်းလမှာ စပါးမများကို

ပုတ်ထဲသို့ သိုလှောင်ထားပါသည်။ နတ်တော်လဆန်းမှာ ကုလားပဲ စတင်စိုက်ပျိုးပါသည်။ ပြာသို၊ တပို့တွဲလမှာ အပင်ပေါက်ကလေးတွေ ပေါက်ပြီး တပို့တွဲလမှာ အသီးတွေ သီးရင့်မှည်းသည်။ တပေါင်းလ မှာ ရိတ်သိမ်းပါသည်။

နှမ်း နှင့် ပဲစဉ်းငုံ

တန်ခူးလနှင့် ကဆုန်လမှာ နွားချေးများ ချ၊ ဖြန့်ပါသည်။ နယုန်လမှာ ထွက်ယက်၊ ဝါဆိုလမှာ စတင်စိုက်ပျိုးပါသည်။ ဝါခေါင်လမှာ ပေါင်းပေါက်၊ တော်သလင်းလမှာ ရိတ်သိမ်းပါသည်။ ပဲစဉ်းငုံက တော်သလင်း လမှာ အသီးအပွင့်တင်ပြီး ထွန်ဝင်ပါသည်။ တန်ဆောင်မုန်း၊ နတ်တော်မှာ ပွင့်သီး၊ တပို့တွဲ၊ တပေါင်းလမှာ ရိတ်သိမ်းကြပါသည်။ ပဲစဉ်းငုံ ရိတ်သိမ်းပြီးနောက် ဝါခေါင်လမှာ ဝါကို စိုက်ပျိုးပါသည်။ ဝါခေါင်၊ တော်သလင်းလမှာ အပင် အသီးအပွင့်တင်ပြီး ဆေးဖြန်းပေးပါသည်။ သီတင်းကျွတ်လမှာ ဝါစတင် ကောက်ပါသည်။

သောက်သုံးရေ

တပို့တွဲလမှာ နယုန်လအထိ ရေအသင့်အတင့်ရှိပါသည်။ ဝါဆိုမှ ပြာသိုလအထိ ရေပေါပါသည်။ ရေရှားပါးမှုနှင့် ကြုံတွေ့ရခြင်း မရှိပါ။

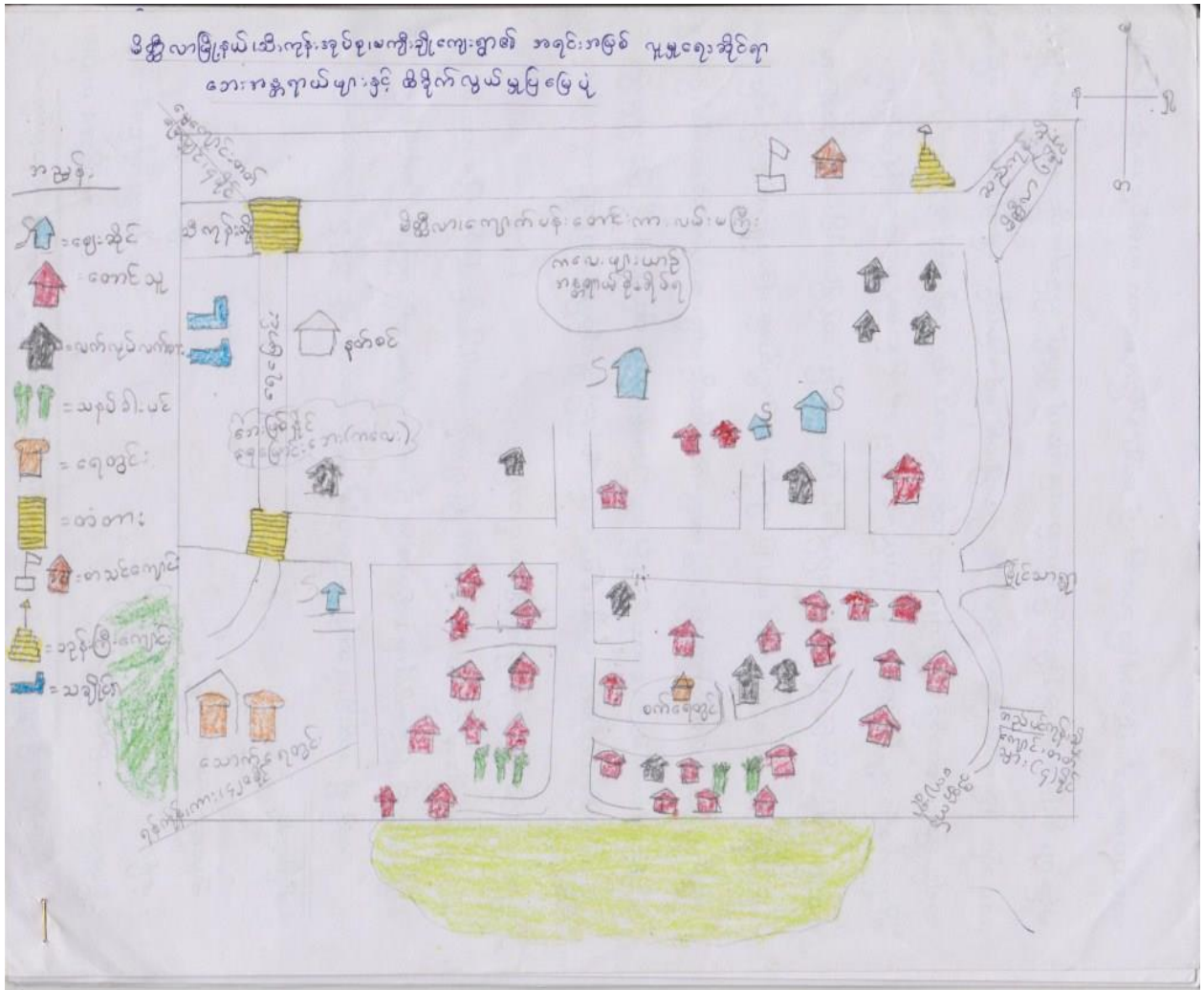
ဝင်ငွေရရှိမှု

တန်ခူးလ ကဆုန်လမှာ ဝင်ငွေနည်းပါသည်။ အကြောင်းမှာ စိုက်ပျိုးရန်အတွက် သဘာဝမြေဩဇာများ ထည့်ရခြင်းတို့ကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ နယုန်၊ ဝါဆိုမှာ စိုက်ပျိုးရေးစရိတ်များ ကုန်ကျမှုများသောကြောင့် ဝင်ငွေရရှိမှု နည်းပါသည်။ ဝါခေါင် တော်သလင်းမှာ အသင့်အတင့်ရှိပါသည်။ အကြောင်းမှာ နှမ်းမှ ရောင်းချငွေများ ရသော ကြောင့် ဖြစ်သည်။ ပြာသိုလမှာ ဝင်ငွေများပါသည်။ သီးနှံများမှ ရသောကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။ လုပ်အားခ ပေးရမှု ရှိသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ တပေါင်းလမှာ ရရှိမှု နည်းသည်။ အလုပ်မရှိသည့်အတွက် စိုက်ပျိုးရေးမှ ရရှိထားသော ဝင်ငွေကိုသာ အသုံးပြုနေရပါသည်။ အခြားအပိုဝင်ငွေ ရရှိမှု မရှိပါ။ နယုန်လမှာ ကြက်သွန်ဖြူလှီးသည့် လုပ်ငန်း ရှိသောကြောင့် ဝင်ငွေ အသင့်အတင့်ရှိပါသည်။ တန်ဆောင်မုန်းလတွင် ငွေအမြတ်ဆုံးလဖြစ်ပါသည်။ အကြောင်း မှာ ဝင်ငွေရသော အလုပ်မလုပ်ရဘဲ တောင်သူလုပ်ချိန်မှာ မိုးရွာလျှင် စိုက်ပျိုးရန် အသင့်ပြင်ဆင်နေရသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

ကျေးရွာတွင် လယ်ယာမြေများကို မိသားစုအားလုံး အသင့်အတင့် ပိုင်ဆိုင်ကြပါသည်။ ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုကြောင့် တောင်သူကြီးတွေမှာ ငွေကြေးကုန်ခြင်း၊ အချိန်ကုန်ခြင်း၊ မျိုးစေ့ဆုံးရှုံးခြင်း၊ စိုက်ပျိုးချိန်တွင် မျိုးစေ့များကို ဈေးကြီးကြီးပေးဝယ်ရသည့် အခက်အခဲနှင့် ကြုံတွေ့ခဲ့ရပါသည်။ တောင်သူငယ်များမှာ လူငှားတွေ မငှားနိုင်ခြင်း၊ ထွန်ယက်ခတွေ ကုန်ခြင်း၊ မျိုးစေ့ဆုံးရှုံးခြင်း၊ ငွေကြေးပြည့်စုံမှု မရှိသောကြောင့် မိမိတို့ကိုယ်တိုင် လုပ်ကိုင်ရခြင်း၊ သဘာဝသွင်းအားစုများ ဝယ်ယူရခြင်း စသည့် အခက်အခဲများ ရှိပါသည်။ တောင်သူကြီးနှင့်

တောင်သူငယ်တွေက ရာသီဥတုဒဏ်ကြောင့် ခံစားရမှုရှိလျှင် တောင်သူငယ်တွေက ပို၍ ဆိုးကျိုးများပါသည်။

၃.၃ အရင်းအမြစ်ပြု/ဘေးအန္တရာယ်ပြု/ထိခိုက်လွယ်မှုပြမြေပုံ (မြေပုံ၊ ဆန်းစစ်ချက်၊ သုံးသပ်ချက်)

အရင်းမြစ်ဆိုင်ရာသုံးသပ်ချက်အကျဉ်းချုပ် ရည်ရွယ်ချက်

မကျီးကျေးရွာ၏ အရင်းအမြစ်၊ လူမှုရေး အခြေအနေနှင့် ထိခိုက်လွယ်သော အုပ်စုပြု မြေပုံကို ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် ကျေးရွာ၏ အခြေအနေနှင့် ကြုံတွေ့ခဲ့ရသည့် ထိတ်လန့်စရာ အဖြစ်အပျက်များ၊ ဖိစီးမှုများကို သိသာစွာ မြင်တွေ့နိုင်ပါသည်။ ကျေးရွာတွင် မြေပုံ အမျိုးအစားအလိုက် ပါဝင်သည့် အချက်များကို ဖော်ပြထားပါ သည်။

မကျီးချိုကျေးရွာသည် အများစုမှာ တောင်သူလုပ်ငန်းကို လုပ်ကိုင်ကြပါသည်။ ဒေသတွင် ပတ်ဝန်းကျင် အခြေအနေမှာ သစ်တောများ ပြုန်းတီးခြင်း၊ မြေဆီလွှာ ပျက်စီးဆုံးရှုံးခြင်း၊ စိုက်ပျိုးရေးများ ရှားပါးခြင်းများဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် လယ်၊ ယာများတွင်လည်း ဓာတ်မြေဩဇာများ၊ ပိုးသတ်ဆေးများကို အများအပြား သုံးစွဲလာကြပါသည်။ မြေဆီလွှာ ခမ်းခြောက်သောကြောင့် သွင်းအားစုထည့်ရာတွင် ငွေကြေး ကုန်ကျမှုမှာ ပိုမိုများပြားပါသည်။ မကျီးချို ကျေးရွာအနီးတွင် ပျောက်ကွယ်လုနီးပါးဖြစ်သော သားကောင်များ မရှိပါ။ ရေမြောင်းဖောက်လုပ်သဖြင့် ကုက္ကိုပင်၊ သရက်ပင် စသည့်အရေးပါသော သစ်ပင်တွေမှာ မျိုးတုန်းခဲ့ပါသည်။ ပင်မတောအုပ် ဒုတိယတန်းစားသစ်တော စိုက်ပျိုးမြေ ရေနက်ကွင်း၊ ဒီရေတောများနှင့် မနည်းပါ။ စွန့်ပစ်ပစ္စည်းဖြစ်သည့် ပလတ်စတစ်များကို မိမိတို့ အိမ်နားတွင် မီးရှို့ကြပါသည်။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် အရည်အသွေးကို လျော့နည်းစေသော အကြောင်းအရင်းများမှာ သစ်ပင်ခုတ်ခြင်း၊ မီးသွေးပြုလုပ်ခြင်း ထင်းများ ရောင်းချခြင်း၊ တောမီးများ ရှို့ခြင်းတို့ကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ မကျီးချို ကျေးရွာတွင် တစ်ရွာလုံး ဗုဒ္ဓဘာသာ ဗမာလူမျိုးများ ဖြစ်ကြပါသည်။ ရပ်ရွာအတွင်းရှိ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်း လုပ်ငန်းများမှာ တောင်သူ၊ မွေးမြူရေး နေ့စားလုပ်ငန်း (ကြက်သွန်ဖြူ) ၊ ပန်းရံ၊ လက်သမား စသည်တို့ ဖြစ်ပါ သည်။ မတူကွဲပြားသည့် အသက်မွေးမှု လုပ်ငန်းများ မရှိပါ။

အရင်းအမြစ်များ

ရပ်ရွာအတွင်းရှိ အရင်းအမြစ်များမှာ လယ်၊ ယာ၊ ထန်းပင်၊ ရေမြောင်း၊ ရေတွင်း၊ ဈေးဆိုင်၊ ကြက်သွန်ရုံ စသည့် အရင်းအမြစ်များ ရှိပါသည်။ ထို့ပြင် ဘုန်းကြီးကျောင်း၊ စာသင်ကျောင်း၊ ဆိုင်ကယ်၊ လှည်း၊ နွား စသည့် တိရစ္ဆာန်များ ရှိပါသည်။ မြေအသုံးချမှုတွင် သီးနှံများ ပြောင်းလဲ စိုက်ပျိုးခြင်း၊ မိုးလေဝသ မှန်ကန်မှု မရှိသော ကြောင့် စိုက်ပျိုးရေး စနစ်များ ပြောင်းလဲ စိုက်ပျိုးခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။ ကျေးရွာအတွင်းလူဦးရေမှာ လျော့နည်းသွား ခြင်းမရှိပါ။ လူဦးရေ တိုးလာခြင်းကြောင့် လုပ်ကိုင်စားသောက်ရန် လယ်ယာမြေများ မလုံလောက် ခြင်း၊ လူနေအိမ်များ ဆောက်လုပ်ရန်အတွက် ကျေးရွာပိုင်မြေများ နည်းပါးခြင်း၊ အလုပ်အကိုင်များ မလုံလောက် ခြင်း စသည့် အကျိုးသက်ရောက်မှုများရှိပါသည်။ ၎င်းအကျိုးသက်ရောက်မှုကို ခံရသူများမှာ အမျိုးသမီးများ၊ သက်ကြီးရွယ်အိုများ၊ မသန်စွမ်း ဘိုးဘွားပိုင်မြေယာ မရှိသူများ၊ နေ့စား အလုပ်သမားများ ဖြစ်ပါသည်။ ရပ်ရွာအတွင်းရှိ တောင်သူများမှာ ဝမ်းစာအတွက် စပါး၊ နမ်း၊ ပဲစဉ်းငုံ စသည်တို့ကို မိုးကောင်းရေသောက်ဖြင့် စိုက်ပျိုးကြပါသည်။ လယ်ယာမြေမှ ထွက်ရှိသော သီးနှံများကို ဝမ်းစာအတွက်ပိုလျှင် (၆)မိုင်ဝေးသော မိတ္ထီလာဈေး ကွက်သို့ လက်လှမ်းမီ ရောင်းချနိုင်ကြပါသည်။ ကျေးရွာထဲတွင် မူလတန်းကျောင်း တစ်ကျောင်းရှိပြီး ကျောင်းသူ/ သား အားလုံး လက်လှမ်းမီ ပညာသင်ကြားနိုင်ပါသည်။

ရပ်ရွာအတွင်းရှိ အမျိုးသမီးများမှာ ဘုန်းကြီးကျောင်းတွင် ကုသိုလ်ပြုလုပ်ခြင်း၊ အလှူမင်္ဂလာဆောင်များတွင် ရေနွေးလိုက် ဧည့်ခံ၊ မိမိတို့၏ အိမ်တွင်း လုပ်ငန်းများနှင့် သားသမီးတို့ ဝေယျာဝစ္စလုပ်ငန်းများကို အများစု လုပ်ကိုင်ကြရပါသည်။ ရပ်ရွာအတွင်းရှိ

အမျိုးသမီးများမှာ အသက်အရွယ်အားဖြင့် လူလတ်ပိုင်းအရွယ်များသာ များကြပါသည်။ ကျေးရွာအတွင်းရှိ အဓိက အန္တရာယ်များမှာ မိုးခေါင်ခြင်း၊ သစ်တောပြုန်းတီးခြင်း၊ အပူချိန် မြင့်မားခြင်း၊ မြေဆီလွှာပျက်စီးဆုံးရှုံးခြင်း၊ စိုက်ပျိုးရေး ရှားပါးခြင်းစသည်တို့ ဖြစ်ပါသည်။ ထိခိုက်လွယ်သော အုပ်စုများမှာ အမျိုးသမီး သက်ကြီးရွယ်အိုနှင့် ကလေးများ ဖြစ်ပါသည်။ ထိခိုက်လွယ်သောအုပ်စုများသည် လယ်၊ ယာမြေ ဧက ၂၀ အထိ ပိုင်ဆိုင်ကြပါသည်။ ရွာထဲရှိ ကလေးများ အကြိုက်ဆုံးနေရာမှာ ရွာ၏ အနောက်ဘက်ရှိ သစ်ပင်ကြီးများ ရှိသောကြောင့် အရိပ်အာဝါသ ကောင်းသောနေရာများကို အကြိုက်ဆုံးဖြစ်ပါသည်။ ကလေးမကြိုက်သော နေရာများ ရွာထဲရှိ ကြက်သွန်ဖြူရုံကို အလုပ်လုပ်ရသောကြောင့် ကြိုက်နှစ်သက်မှု မရှိပါ။ မကျီးချို၊ ကျေးရွာသူ/သားများမှ အများဆုံး ဆက်သွယ်သွားလာအသုံးပြုသော မြို့မှာ မိတ္ထီလာမြို့ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ သွားရခြင်းအကြောင်းရင်းမှာ သီးနှံများ အရောင်းအဝယ် ပြုခြင်း၊ အရေးပေါ် ဆေးကုသမှု ခံယူခြင်း၊ အလယ်တန်း အထက်တန်းနှင့် တက္ကသိုလ် ကျောင်းသူ ကျောင်းသားများ ပညာသင်ကြားခြင်း၊ ဝန်ထမ်းများ အလုပ်လုပ်ကိုင်ခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ပြင် ရန်ကုန်မြို့သို့ ပန်းရုံ၊ လက်သမား သွားရောက်လုပ်ကိုင်ကြသူမှာ အမျိုးသားများဖြစ်ပါသည်။

ဘေးအန္တရာယ်ဆိုင်ရာ သုံးသပ်ချက်

ထို့ပြင်ကလေးသူငယ်များသည် ကျောင်းသွားရာတွင် မိတ္ထီလာ -ကျောက်ပန်းတောင်း ကားလမ်းမကြီးကို ဖြတ်သွားရသောကြောင့် ယာဉ်အန္တရာယ်များ စိုးရိမ်ရပါသည်။ ရွာ၏ အနောက်ဘက်တွင် ရှိသော ရေမြောင်းမှလည်း ကလေးသူငယ်၊ အရက်သေစာသောက်စားသူများ အတွက် အန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ရွာတည်တွင် ဘေးအန္တရာယ်ကို ပိုမို ကြုံတွေ့ရသည့် နေရာ မရှိပါ။ ထိခိုက်လွယ်သော နေရာလည်း မရှိပါ။ ဘေးအန္တရာယ်ကြီးကြီးမားမား မဖြစ်ဘူး၊ မကြုံဘူးသောကြောင့် ခိုလှုံရာ လမ်းကြောင်း သတ်မှတ်ထားခြင်း မရှိပါ။

ထိခိုက်လွယ်မှုဆိုင်ရာသုံးသပ်ချက်

ထိခိုက်လွယ်သောအုပ်စုများမှာ ကလေးသူငယ်၊ သက်ကြီးရွယ်အို၊ အမျိုးသမီး များဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းမိသားစုတို့သည် ကျေးရွာတွင် ဘေးအန္တရာယ်များ ကြရောက်လာပါ အလွယ်တကူ ခုခံကာကွယ်နိုင်သော နည်းလမ်းများမရှိပါ။ အားကိုးအားထားစရာလည်းမရှိပါ။

၃.၄ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းလုပ်ငန်းများဆန်းစစ်ခြင်း (ဇယား၊ ဆန်းစစ်ချက်၊ သုံးသပ်ချက်)

အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းဆိုင်ရာ ပိုင်ဆိုင်မှုများ	အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းများ အပေါ် ဘေးအန္တရာယ်များ ဘယ်လို ကျရောက်နိုင်သလဲ	အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းဆိုင်ရာ ပိုင်ဆိုင်မှုများက ဘေးအန္တရာယ်များ ကျရောက်ချိန်နှင့် ဖိစီးမှုများ ရှိနေချိန် ဘယ်လိုပြုမူ နိုင်သလဲ၊ ဘယ်လိုကူညီနိုင်သလဲ?	ဘယ်လိုအချိန်ဘေးအန္တရာယ်တွေ ဖြစ်နိုင်သလဲ? ပိုင်ဆိုင်မှုများ ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုများကို ဘယ်လိုကာကွယ်နိုင်မလဲ?	ရပ်ရွာအတွင်း ရွေးချယ်နိုင်သည့် အခွင့်အရေးရှိနိုင်သလား? (တစ်ခြား) အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းလိုက်လေ့ ပြုသည့်အတွက် ရှိသော အသက်မွေးဝမ်းကြောင်း
ဆန်စပါး	ပိုးကျနိုင်တယ်၊ တိရစ္ဆာန် ဘေးအန္တရာယ်တွေ ဖြစ်နိုင် တယ်။ မိုးခေါင် သီးနှံတွေ အောင်မြင်မှုမရှိ၊ ရေလုံလောက်မှု မရှိ။	ဆေးဖြန်းမယ်။ ရေပိုက်တွေ ချပြီး သီးနှံများ အောင်မြင်အောင် လုပ်လို့ရတယ်။ မြေဩဇာတွေ ကျွေးလို့ရတယ်။	မပုပ်မသိုးတဲ့ အစားအစာတွေ ကို အဆောက်အဦတွေမှာ သိုလှောင်ထားလို့ ရတယ်။ ပြင်ပအလုပ်တွေ လုပ်လို့ ရတယ်။	ရွေးချယ်နိုင်တဲ့ အခွင့်အရေး ရှိတယ်။ ကောင်းမွန်တဲ့ ဆေးတွေ လိုအပ်တယ်။ စိုက်ပျိုး ရေး နည်းစနစ်ကောင်း လိုအပ် တယ်။
လက်သမား၊ ပန်းရံ	အမြင့်တက်ရတဲ့အတွက် အန္တရာယ်ရှိ၊ ထိခိုက်မှုတွေ ရှိနိုင်တယ်။	ဆေးရုံ/ဆေးခန်းတွေ ပို့လို့ ရတယ်။ ကျန်းမာရေး ရှိတဲ့ လူ အချင်းချင်း ငွေကြေးများ ကူညီနိုင်။	အလုပ်အသွားအပြန် ယာဉ်အန္တရာယ် ရှိတယ်။	နည်းပညာတွေ လိုအပ်တယ်။ ကောင်းမွန်တဲ့ ပစ္စည်းတွေ လိုအပ်တယ်။
ဆိုင်ကယ်၊ လှည်း	မိုးရွာလျှင် လမ်းများ ပျက်စီး သောကြောင့် သွားလာရ ခက်ခဲ။	သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး ကောင်း လာမယ်။ ကျန်းမာရေးအတွက် လည်း အထောက်အကူ ပြုနိုင်တယ်။	သွားရေး၊ လာရေးကောင်းမွန် အောင်မြင်လုပ်မယ်။ လုံခြုံတဲ့ နေရာမှာ သိမ်းဆည်းမယ်။	အဖွဲ့အစည်းတွေ ပိုင်းပြီး ပြုပြင်မယ်။
မွေးမြူရေး	ရောဂါအမျိုးမျိုးကျရောက်နိုင် တယ်။	တိမွေးကုတွေ ခေါ်ပြီး ဆေးကုသ ရတယ်။ သဘာဝဆေးတွေနဲ့ လည်း ကုသကြတယ်။	ဘေးအန္တရာယ်များ ကျရောက် ချိန်မှာ ရောင်းချစားသောက်လို့ ရတယ်။	ကြိုတင်ကာကွယ်ဆေးထိုး (၁)လတစ်ကြိမ် လာရောက် ကုသပေးရန် လိုအပ်တယ်။

သုံးသပ်ချက်အကျဉ်းချုပ်

ရပ်ရွာအတွင်းတွင် ရှိသော အရင်းအမြစ်များနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းများကို ဖော်ထုတ်ရန်နှင့် ထိုအရာများသည် ဘေးအန္တရာယ်များ ကျရောက်မှုအပေါ် မည်သို့ ကူညီနိုင် မည်ကို သိရှိနိုင်ရန် ဖြစ်ပါသည်။ ဘေးအန္တရာယ်များ ကျရောက်လာပါက မည်သည့် အကျိုးသက်ရောက်မှုတွေ ရှိနိုင်သလဲ ဆိုသည်ကို သိရှိနိုင်ရန် ဖြစ်ပါသည်။ ဘေးအန္တရာယ်များ ထိခိုက်မှုမှ ဘေးဒဏ်ခံနိုင်ရန်အတွက် လိုက်လျောညီထွေစွာ နေထိုင်နိုင်၍ အမြန်ဆုံး ပြန်လည် ထူထောင်နိုင်သည် နည်းလမ်းများကို သိရှိနိုင်ရန်အတွက် ပြုလုပ်ရခြင်း ဖြစ်သည်။

မကျိုးချီကျေးရွာ၏ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းအဖြစ် အဓိကအားထားရာမှာ တောင်သူလုပ်ငန်း ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် ဆန်၊ စပါးများ စိုက်ရာတွင် သဘာဝ ဘေးကျရောက်သည့်အတွက် ပိုးကျခြင်း၊ ရေလုံလောက်မှု မရှိခြင်း၊ မိုးခေါင်သည့်အတွက်

အသီးအနှံတွေ အောင်မြင်မှု မရှိပါ။ သို့သော် စပါးများ ပိုးကျပါက ဆေးဖြန်းပြီး ကာကွယ်နိုင်သည်။ သီးနှံများအပေါ် မိုးရွာပါက ဆည်မှလာသော ရေကို ပိုက်များဖြန့်ချိပြီး အသီးအနှံများ အောင်မြင်အောင် လုပ်လိုရသည်။ အသီးအနှံများ မအောင်မြင်ပါက မပုပ်မသိုးတဲ့ အစားအစာများကို သိုလှောင်ထားရပါသည်။ (ပြင်ပ အလုပ်များလုပ်ပြီး) ရပ်ရွာထဲတွင် ရွေးချယ်နိုင်သည့် အခွင့်အလမ်းများရှိသည်။ ကောင်းမွန်တဲ့ ဆေးဝါးတွေ စိုက်ပျိုးရေး နည်းစနစ်တွေ လိုအပ်ပါသည်။ ရပ်ရွာမှရှိသော တောင်သူများမှာ စိုက်ပျိုးရေးအတွက် အနည်းငယ်သာ သိပါသည်။

မကျီးချိုကျေးရွာမှ လက်သမား၊ ပန်းရံကို လုပ်ကိုင်စားသောက်လေ့ရှိပါသည်။ တောင်သူလုပ်ငန်း ပြီးဆုံးချိန်တွင် ပြင်ပအလုပ်ကို လုပ်ကိုင်ရပါသည်။ ဘေးအန္တရာယ်အနေဖြင့် အမြင့်တက်ရသည့်အတွက် ပြုတ်ကျနိုင်ချေနှင့် အဆောက်အဦတွေ ဖြိုတဲ့အခါ ထိခိုက်မှုများ ဖြစ်နိုင်သည်။ ထိခိုက်မှုဖြစ်ပါက ဆေးရုံဆေးခန်းတွေ သွားရာ လက်လှမ်းမီတယ်လို့ သိရသည်။ ကျေးရွာမှာ ရှိသည့် လူအချင်းချင်း ငွေချေးပြီး ကူညီကြသည်။ အသွားအပြန် ဘေးအန္တရာယ်များ ရှိသည်။ ရပ်ရွာထဲတွင် ရွေးချယ်နိုင်သည့် အခွင့်အလမ်းမရှိပါ။ သို့သော် ကောင်းမွန်တဲ့ ပစ္စည်းတွေ နည်းပညာတွေ လိုအပ်ပါသည်။

မကျီးချိုကျေးရွာတွင် ဆိုင်ကယ်တွေ လှည်းတွေ ရှိပါသည်။ မိုးရွာလျှင် လမ်းများ ပျက်စီးသောကြောင့် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး ခက်ခဲပါသည်။ ကျန်းမာရေး အတွက် အထောက်အကူ တစ်မျိုး ဖြစ်သည်။ ဘေးအန္တရာယ်တစ်ခုခု ကျရောက်ပါက လျင်မြင်စွာ သွားနိုင်သည်။ မိုးအလွန်ရွာသောအခါ မိုးရွာထဲမှာထားလျှင် ပျက်စီးသောကြောင့် လုံခြုံတဲ့နေရာမှာ ထားရပါသည်။ လမ်းမှာ ကျေးရွာလူထုမှ ဝိုင်းဝန်းပြီး ပြုပြင်သွားပါသည်။

မွေးမြူရေး

မကျီးချိုကျေးရွာတွင် မွေးမြူရေးအနေဖြင့် ကြက်၊ ဝက်၊ ဆိတ်၊ သိုး၊ နွားစသည်တို့ကို မွေးမြူပါသည်။ ရာသီဥတု ဖောက်ပြန်မှုကြောင့် တိရစ္ဆာန်များ ရောဂါအမျိုးမျိုးကျရောက်ပါသည်။ သို့သော် ကျေးရွာလူထုမှ တိမွေးကု ဆရာဝန်များခေါ်ပြီး ကုသပေးရသည်။ တိမွေးကု ဆရာဝန်များ မလာနိုင်ပါက သဘာဝအသီး၊ အရွက်များဖြင့် ပြန်လည်ကောင်းမွန်အောင် ပြုစုပေးရသည်။ လူများအပေါ် ဘေးအန္တရာယ်များကျရောက်လျှင် တိရစ္ဆာန်များ ရောင်းချ စားသောက်ရပါသည်။ ကျန်းမာရေး၊ ပညာရေးအနေနဲ့လည်း အထောက်အကူ ပြုပေးသည်။ ထို့ကြောင့် တိရစ္ဆာန်ရောဂါများဖြစ်လျှင် ကြိုတင်ကာကွယ်ဆေးများ လိုအပ်ပါသည်။ (၁)လ တစ်ကြိမ် ကုသပေးပြီး လာရောက်ကြည့်ရှုပေးရန်လည်း လိုအပ်ပါသည်။

ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေးအတွက် အလွယ်တကူ ငွေချေးပေးခြင်း၊ ရပ်ရွာ၏ လိုအပ်ချက်များကို လုပ်ဆောင်ပေးရပါသည်။

အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့နှင့် လူငယ်အဖွဲ့သည် ကျေးရွာဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် အများဆုံး လုပ်ဆောင်ကြပါသည်။ ရပ်ရွာ၏ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်း၊ သာရေး၊ နာရေး စသည့်လုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်ရာတွင် ဆုံးဖြတ်ချက်ချရာ အားလုံးမှ တိုင်ပင်ညှိနှိုင်းမှု ပြုလုပ်ပြီး ဆုံးဖြတ်ချက် ချကြပါသည်။ ထိုသို့ လုပ်ဆောင်ရာတွင် မည်သည့်အခက်အခဲမျှ မရှိပါ။ ရပ်ရွာလူထုနေဖြင့် ဖိစီးမှုလည်း မရှိပါ။ ထိုသို့ ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်ရာတွင် ထိခိုက်လွယ်သော အုပ်စုများအတွက် ဦးတည်ရေးဆွဲသည့် စီမံကိန်းနှင့် လုပ်ဆောင်မှုမရှိပါ။ အကြောင်းမှာ ရပ်ရွာတွင် ထိခိုက်လွယ်သောအုပ်စု နည်းပါးခြင်းတို့ကြောင့်လည်း ဖြစ်ပါသည်။ အသင်းအဖွဲ့များအနေဖြင့် ရပ်ရွာဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် INGO, NGO, အစိုးရဌာနများနှင့် ချိတ်ဆက်လုပ်ဆောင်မှုများ ပြုလုပ်ကြပါသည်။ ထိုသို့ လုပ်ဆောင်မှု မပြုလုပ်မီ ရပ်ရွာနှင့် အစည်းအဝေးများ ပြုလုပ်ခြင်း၊ အသင်းအဖွဲ့များ ညှိနှိုင်းတိုင်ပင်မှုများ ကြိုတင်ပြင်ဆင်ကြပါသည်။ စီမံကိန်းများ အကောင်အထည်ဖော် လုပ်ဆောင်ရာတွင် စည်းမျဉ်း/စည်းကမ်းများ ထားရှိခြင်း၊ တာဝန်/ဝတ္တရားများ သတ်မှတ်ထားပါသည်။ အဖွဲ့အစည်းများ၏ အဓိကဆက်သွယ်ရန် လူနှင့် ဖုန်းနံပါတ် များလည်း ပေးထားပါသည်။

ပါဝင်ပတ်သက်သူများဆိုင်ရာ ဆန်းစစ်ခြင်း (Stakeholders analysis)

ပါဝင်ပတ်သက်သူများ	အဓိကတာဝန်များ
ရပ်ရွာအတွင်းအဖွဲ့အစည်း	
ကျေးရွာအုပ်ချုပ်ရေးမှူး	ကျေးရွာအတွင်းရှိ အုပ်ချုပ်ရေးကိစ္စများ၊ ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများ၊ စည်းကမ်းထိန်းသိမ်းရေးကိစ္စများ၊ ဥပဒေနှင့် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး ကိစ္စများအတွက် မြို့နယ်အဆင့် ဌာနဆိုင်ရာများနှင့် တိုက်ရိုက် ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်။
ဂေါပကအဖွဲ့	ဘာသာရေးကိစ္စများကို ဆောင်ရွက်ပါသည်။
လူငယ်အဖွဲ့	ရပ်ရွာတွင်းတွင် အလှူမင်္ဂလာဆောင်များနှင့် ဘာသာရေးကိစ္စများတွင် ရေခဲနွေးတိုက်ခြင်း၊ ထမင်းကျွေးခြင်းများပြုလုပ်ပါသည်။
SHG	တစ်လတစ်ခါ ငွေစုခြင်း၊ငွေချေးခြင်းနှင့် အသိပညာ များဖြန့်ဝေခြင်း လုပ်ငန်းများကို လုပ်ဆောင်ပါသည်။
မီးသတ်အဖွဲ့	နွေရာသီတွင် မီးချိတ်မီးကပ်၊သဲရေစသည်တို့ကိုထားရှိရန် မီးကြွင်းမီးကျန်များကို ငြိမ်းသတ်ရန် လိုက်လံဆော်ကြပါသည်။
ဆယ်ကျော်သက်	ကျေးရွာတွင်းသန့်ရှင်းရေးပြုလုပ်ပါသည်။
ပြင်ပအဖွဲ့အစည်းများ	
ပတ်မြန်မာ	ကျေးရွာတွင် ငွေချေးပေးပါသည်။

ဝင်ငွေရရှိမှု

ဝင်ငွေရရှိမှုတွင် အမျိုးသမီးများသည် ၄၀%၊ အမျိုးသားများမှာ ၈၀%ရှိပါသည်။ လုပ်ငန်းတစ်ခုတွင် တန်းတူ လုပ်ကိုင်ကြသော်လည်း အမျိုးသားများသည် ပို၍ လုပ်နိုင်ခြင်း၊ အမြင့်တက်နိုင်ခြင်း၊ ရှေးရိုးစွဲ အယူအဆများ ရှိခြင်းတို့ကြောင့် ဝင်ငွေကွာခြားခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ပညာတတ်မြောက်မှု

ပညာတတ်မြောက်မှုတွင် အမျိုးသမီးများသည် ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းရှိပြီး၊ အမျိုးသားများမှာ ၄၀ ရာခိုင်နှုန်းသာ ရှိပါသည်။ အကြောင်းရင်းမှာ ယခုလက်ရှိအချိန်တွင် အမျိုးသားများသည် ပြင်ပလုပ်ငန်းများကို စိတ်ဝင်စားနေခြင်း၊ စီးပွားရေး အဆင်မပြေခြင်း တို့ကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

ခေါင်းဆောင်မှု

ခေါင်းဆောင်မှုတွင် အမျိုးသမီးများသည် ၄၀ %ရှိ၍ အမျိုးသားများသည် ၅၀%ရှိပါသည်။ ခေါင်းဆောင်မှုတွင် အမျိုးသမီးများ အားနည်းနေခြင်းမှာ အမျိုးသမီးများသည် မိမိကိုယ်တိုင် မပြောရဲခြင်း၊ အိမ်ထောင် ဦးစီးအမျိုးသားများကသာ ဦးဆောင်မှု ပြုလုပ်ကြရမည်ဟု ထင်မှတ်ခြင်းတို့ကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ အမျိုး သမီးများသည် ဘာသာရေးပိုင်းတွင် ဦးဆောင်မှု များပါသည်။ (ဥပမာ-ဓမ္မစကြာ)

ရပ်ရွာအတွင်း ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှု

ဆုံးဖြတ်ချက်ချပိုင်ခွင့်တွင် အမျိုးသမီးများသည် ၃၀% အမျိုးသားများမှာ ၇၀% ရှိပါသည်။ ထိုသို့ ကွာခြားခြင်းမှာ အမျိုးသမီးများမှာ အိမ်မှုကိစ္စများ သားသမီးတို့၏ ဝေယျာဝစ္စကို လုပ်ကိုင်ရခြင်း အမျိုးသမီးများကို ဆုံးဖြတ်ခွင့်ပေးသော်လည်း မိမိကိုယ်ကို ယုံကြည်မှု မရှိသောကြောင့် ကွာခြားခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ပစ္စည်းဥစ္စာပိုင်ဆိုင်ခွင့်

ပစ္စည်းဥစ္စာပိုင်ဆိုင်ခွင့်မှာ အမျိုးသမီးများနှင့်အမျိုးသားများမှာ တန်းတူပိုင်ဆိုင်ကြပါသည်။ ထိုသို့ တန်းတူ ပိုင်ဆိုင်ရခြင်းမှာ အမျိုးသမီး အမျိုးသားဟူ၍ ခွဲခြားသတ်မှတ်ထားခြင်း မရှိပါ။

အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်း

အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်းတွင် အမျိုးသမီးများမှာ ၄၀%ရှိပြီး အမျိုးသားများမှာ ၅၀% ရှိပါသည်။ အကြောင်းရင်းမှာ အမျိုးသမီးများသည် အပြင်ထွက်၍ အလုပ်လုပ်ရန် မသင့်တော်ခြင်း၊ မိဘများက အပေးသို့ သွားရာတွင် စိတ်မချခြင်း၊ အလုပ်ရှင်များကလည်း အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီး ခွဲခြားခြင်းတို့ကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

လုံခြုံမှု

လုံခြုံမှုတွင် အမျိုးသားများသည် ၈၀% ရှိပြီး အမျိုးသမီးများမှာ ၇၅% ရှိပါသည်။ အမျိုးသမီးများသည် ညရေးညတာ အပြင်မထွက်ရခြင်း၊ မသင့်တော်သောကြောင့် တခါတရံတွင် အမျိုးသားများမှ စနောက်ခြင်း၊ လမ်းခရီးမှာ မကောင်းခြင်း၊ ပေးကွာခြင်းတို့ကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။

၃.၇ စွမ်းဆောင်ရည်ကို ခွဲခြားသုံးသပ်ခြင်းနှင့် သတင်းအချက်အလက်နှင့် အသိပညာပေးမှုများ စွမ်းဆောင်ရည်ကိုခွဲခြားသုံးသပ်ခြင်း

ဆွေးနွေးပွဲအစတွင် မခင်ဆွေဝင်းမှ ဦးဆောင်ကာ ဒီရွာမှာ ဘာအဖွဲ့အစည်းတွေရှိလဲဟု မေးရာ ပါဝင်ဆွေးနွေးသူများမှ အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့၊ အမျိုးသမီးအဖွဲ့၊ မီးကင်းအဖွဲ့များရှိသည် ဖြေကြရာ ဦးဆောင်ဆွေးနွေးသူမှ ထိုအဖွဲ့တွေမှ ဘာတွေလုပ်ကြလဲဟုမေးရာ အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့မှ ရွာ၏ လုပ်ငန်းတော်တော် များများတွင် လုပ်ဆောင်ပါသည်။ အမျိုးသမီးအဖွဲ့မှ သာရေးနာရေး၊ ဘာသာရေး လုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင်လုပ်ဆောင်ကြသည်။ မီးကင်းအဖွဲ့မှ မီးဘေးအန္တရာယ် ကြိုတင်ကာကွယ်ရေးများအား လုပ်ဆောင်ပေးပါသည်ဟု ပြောကြသည်။

ဦးဆောင်ဆွေးနွေးသူမှ ရပ်ရွာထဲတွင် ရာသီဥတု နှင့် ဘေးအန္တရာယ် ကာကွယ်ရန် အဖွဲ့ဖွဲ့ထားလားဟုမေးရာ ဆွေးနွေးသူများမှ အဖွဲ့ဖွဲ့ထားခြင်းတော့မရှိပါ။ ပတ်ဝန်းကျင် အချင်းချင်းစုပြီး သီးနှံများအား ရာသီဥတုနှင့် လိုက်လျောညီထွေသော သီးနှံများ ပြောင်းစိုက်ခြင်း၊ ရေအိုင်သေးသေးများထဲမှ ရေသွင်းစိုက်ပျိုးတာမျိုးရှိသည်ဟု ပြောကြသည်။ အခြားဘေးအန္တရာယ် ကြီးကြီးမားမား မရှိသောကြောင့် ကြိုတင်ပြင်ဆင်ရေးများ မရှိပါဟု ပြောခဲ့ကြသည်။

ဦးဆောင်သူမှ သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များ မကျရောက်ဖူးဟု ပြောလို့မရဘူး အချိန်မရွေး ကျရောက်နိုင်တယ်။ ဒါကြောင့် အခုဒီရွာလေးမှာ ဘေးဒဏ်ခံနိုင်ရန်အတွက် စွမ်းဆောင်ရည်များ လိုအပ်ကြောင်း ပြောခဲ့သည်။ ဥပမာ - လေမုန်တိုင်းဖြစ်ပွားခဲ့လျှင် ခိုင်ခံ့သောအဆောက်အဦး လုံလောက်သော အစားအစာ၊ ရေ စသည်တို့ လုံလောက်စွာ ထားရန်လိုအပ်ကြောင်း အသေးစိတ် ပြောပြခဲ့သည်။ အပူဒဏ်ပြင်းထန်ပါက သင့်တင့်လျောက်ပတ်သော နေထိုင်မှု အကာအကွယ် လိုအပ်ကြောင်း ပြောဆိုခဲ့သည်။

သတင်းအချက်အလက်နှင့် အသိပညာပေးမှုများ

သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များနှင့်ပတ်သက်သော သတင်းအချက်အလက်များကို ရေဒီယို ဖုန်းများရရှိပြီး အသိပညာများကိုတော့လည်း ရေဒီယိုနှင့် အက်ရှင်အေဒီမြန်မာမှ လာရောက်ပြီး အသိပညာဟောပြောပွဲများ ပြုလုပ်ပေးခြင်းမှလည်း ရရှိပါသည်။

၃.၈ ကလေးသူငယ်များ၏ လိုအပ်ချက်များနှင့် အခွင့်အရေးများအပေါ် သက်ရောက်မှုများ

ကလေးများကြုံတွေ့ရသော အခြေအနေများ	ဖြစ်ရသည့်အကြောင်းရင်းများနှင့် အကျိုးဆက်များ	ဖြေရှင်းနိုင်သည့် နည်းလမ်းများ
ကိုယ်ကာယပိုင်းဆိုင်ရာအန္တရာယ်များ	ကစားရတာနောက်ကျလို့ အရိုက်ခံ နေပူ မသွားလို့ ရန်ဖြစ်ရင်	ကလေးတွေနိုင်တာ တာဝန်ယူခြင်း ပေါ့ပါးသော အရာများ
လူမှုရေးဆိုင်ရာ၊ အိမ်တွင်းအန္တရာယ်များ	ကလေးများ ယဉ်ကျေးမှုကို ထိန်းသိမ်း ရသည်။	အနာဂါတ် ခေါင်းဆောင်ကောင်း ပေါ်ထွက်လာခြင်း
ရပ်ရေးရွာရေးတွင်ပါဝင်ခြင်း	သာရေး၊ နာရေး၊ ပွဲသဘင်များ လာရ မည်။	ခေါင်းဆောင်၍ နေရာယူရ
စားဝတ်နေရေးအခက်အခဲများ	အာဟာရပြည့်ဝသော အစားအစာကို မစားသုံးရခြင်း	မိဘများကို ကလေးအာဟာရ တိုက်ကျွေးဖို့ ပြောမည်။
ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာပြဿနာများ	မိဘများ ဆေးကုသမှု မရရှိခြင်း	ကျေးလက်/ကျန်းမာရေးကို ကလေးများ ဆေးကုသခံခြင်း
ပညာရေးဆိုင်ရာပြဿနာများ	ကျောင်းစာကို မသင်ချင်	ဆရာမများ ဖြေရှင်းပေးခြင်း
ဘေးအန္တရာယ်ကြောင့်ထိခိုက်နိုင်မှုများ	နေပူ၍ ကျန်းမာရေး ထိစေသည်	မိဘများက ကလေးနေပူမထွက်ရန် ပြောကြား ရန်

သုံးသပ်ချက်အကျဉ်းချုပ်

ကလေးအခွင့်အရေး (၄)ခုကို မိဘတွေအနေဖြင့် အနည်းငယ် သိရှိပါသည်။ ရာသီဥတု ဖောက်ပြန်ပြောင်းလဲမှုကြောင့် ကလေးများတွင် ဘေးအန္တရာယ် ကျရောက်မှု၊ အခွင့်အရေး ဆုံးရှုံးမှုများ မရှိပါ။ မိဘများက ကလေးများအတွက် လိုအပ်ချက် အခွင့်အရေးများကို တတ်နိုင်သလောက် ဖြည့်ဆည်းပေးပါသည်။ ရာသီဥတု ပြောင်းလဲလာမှုကြောင့် ကလေးများတွင် မိတ်ဖုများ ပေါက်ခြင်းများ ရှိပါသည်။ ကြိုတင်ကာကွယ်မှု အနေဖြင့် နေပူထွက်လျှင် ဖိနပ်၊ ဦးထုပ်ဆောင်းခြင်း၊ အပူကျဆေးများသောက်ခြင်း၊ နေပူချိန်တွင် ကလေးများ အပြင်ထွက်မကစား ရန် မိဘများမှ အသိပေးဆောင်ရွက်မှုများ ပြုလုပ်ပေးပါသည်။ ကလေးများ၏ လိုအပ်ချက်နှင့် လိုချင်မှုများသည် အာဟာရရှိသော အစားအစာ၊ ရေ၊ ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေးစသည့် အချက်များ ဖြစ်ပါသည်။ ကလေးများအနေဖြင့် မိမိသိရှိထားသော ရာသီဥတုသတင်း အချက်အလက်များကို မိမိတို့ကိုယ်တိုင် လိုက်နာဆောင်ရွက်ပြီး သူငယ်ချင်းများကို ပြန်လည် ဝေငှပေးပါသည်။ မိမိတို့

သိရှိထားသော နည်းလမ်းများကို မိဘများကို အသိပေးခြင်းများ ပြုလုပ် ပါသည်။ ကလေးများသည် ကျေးရွာတွင် သာရေး၊ နာရေး လုပ်ဆောင်မှု အခန်းကဏ္ဍများတွင် ပါဝင်လုပ်ဆောင် နေပါသည်။ ကျေးရွာ၏ လုပ်ငန်းများနှင့် ပတ်သက်ပြီး ဆုံးဖြတ်ချက်ချရာတွင် ပါဝင်မှုမရှိပါ။ လူကြီးများမှ ကလေးများအား အသိပေးခြင်းမရှိပါ။ အကြောင်းမှာ ကလေးများသည် ပညာရေးအထဲတွင် အာရုံစိုက်နေရသော ကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။ ကျေးရွာအတွက် ရှေ့ဆက် လုပ်ဆောင်မည့် လုပ်ငန်းများတွင် ကလေးများ၏ဆုံးဖြတ်မှုများ၊ အသိပေးမှုများကို ထည့်သွင်း လုပ်ဆောင်သွားမည် ဖြစ်ပါသည်။

၃.၉ ဘေးအန္တရာယ်အတွက် အသင့်ပြင်ထားသော ရပ်ရွာလူထု၏ အကဲဖြတ်ပုံစံ

မကျီးချိုလူဦးရေအနေနဲ့ (၂၇၀)ရှိတယ်လို့ ပြောပါတယ်။ အမျိုးသမီး(၁၅၀)၊ အမျိုးသား (၁၂၀) ရှိတယ်လို့ ပြောပါတယ်။ အများဆုံး ဘေးအန္တရာယ်များမှာ ငလျင်၊ မိုးသည်းထန်စွာ မရွာဘူးလို့ ပြောပါတယ်။ ဖြစ်လာနိုင်တယ်လို့တော့ ပြောပါတယ်။ ရာသီဥတုအနေနဲ့ ဖြစ်မှာက များတယ်လို့ ပြောပါတယ်။ ကိုယ့်ရွာအတွင်း ပြင်ပမှာ မိုးကြီးဘေးတွေ အရင်တုန်းက ရှိတယ်လို့ ပြောပါတယ်။ ရေများမှု မရှိဘူး သို့သော် စိုက်ပျိုးရေး မလုံလောက်ဘူးလို့ ပြောပါတယ်။ အပူချိန်တွေ မြင့်တက်လာတယ်လို့ ပြောပါတယ်။ ရွာထဲမှာ အရင်တုန်းက မုန်တိုင်းတွေ ဘေးအန္တရာယ်တွေ ဖြစ်တာတွေကိုမှတ်တမ်းပြုစုတာ မရှိဘူးလို့ ပြောပါတယ်။ အလေ့အထ မရှိသည့် အတွက် မလုပ်ကြတာဟု ပြောပါတယ်။ ရွာမှာ ဘေးအန္တရာယ်အဆင့်အနေနဲ့ သတ်မှတ်ချက်တွေရှိတယ်လို့ ပြောပါတယ်။ ရပ်ရွာထဲမှာ ဘေးအန္တရာယ်ဖြစ်လာပြီဆိုရင် ရွာထဲမှ ထိခိုက်လွယ်သူတွေ ယခုတော့ မရှိဘူးလို့ ပြောပါတယ်။ ဘေးအန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်တဲ့နေရာတွေ သတ်မှတ်ထားပြီး ဆိုင်းဘုတ်တွေ ချိတ်ဆွဲတာတွေ မရှိဘူးလို့ ပြောပါတယ်။ ဒေသမှာရှိတဲ့ ဘေးအန္တရာယ်တွေကို ကြိုတင်သတိပေးတဲ့အဖွဲ့တွေရှိမယ်။ သတင်းအချက်ကို မိုးတိမ်တွေကို ကြည့်ပြီး ယူဆတယ်လို့ပြောပါတယ်။ မိုးတိမ်မှာ မည်းလာတယ်ဆိုရင် မိုးရွာတော့မယ်လို့ ယူဆတာတွေ ရှိပါတယ်။ ရပ်ရွာထဲမှာ ကြိုတင်ခန့်မှန်းတဲ့လေ့တွေ ရှိတယ်လို့ ပြောပါတယ်။ ရွာထဲမှာ စောင့်ကြည့်တဲ့ အရာတွေ၊ ရေဒီယို တီဗွီတွေမှ သိရတယ်လို့ ပြောပါတယ်။ မီးဘေးအန္တရာယ် အဖွဲ့အနေနဲ့ သင်တန်းပေးထားတာ ရှိတယ်လို့ ပြောပါတယ်။ လူအချင်းချင်းနဲ့ သိရတယ်လို့ ပြောပါတယ်။ ကျေးရွာထဲမှာ တစ်ခုခုဖြစ်ရင် ကျေးရွာသူ ကျေးရွာသားအားလုံး အုပ်ချုပ်ရေးမှူးက ဆောင်ရွက်ပေးပါတယ်။

ရာသီဥတု အဖြစ်များပြီး ဝမ်းပျက်၊ ဝမ်းလျှောဖြစ်ပြီဆိုရင် ဘယ်လိုလုပ်လဲမေးရာ ဆေးရုံကို သွားရတယ်။ အချိန်မီသွားတယ်လို့ ပြောပါတယ်။ ဘေးအန္တရာယ်တစ်ခုခုဖြစ်ပြီဆိုရင် ကျေးရွာလူထုမှ အားလုံးကော်မတီ အဖွဲ့တွေက ဆောင်ရွက်တယ်လို့ ပြောပါတယ်။ ရပ်ရွာထဲမှာ ဆိုရင် သတင်းအချက်အလက်တွေ လွယ်ကူစွာရရှိတယ်လို့ ပြောပါတယ်။ မှတ်တမ်းတင်ပြုစုတာ မရှိဘူးလို့ ပြောပါတယ်။ ဌာနဆိုင်ရာတွေနဲ့ ချိတ်ဆက်လို့ရတဲ့ ဖုန်းနံပါတ်တွေ မထားရှိဘူးလို့ ပြောပါတယ်။ ဆိုးဝါးတဲ့အန္တရာယ်မရှိတဲ့အတွက် ရွာထဲမှာဆိုရင် ဟောပြောပွဲတွေ လုပ်တာ

မရှိဘူးလို့ ပြောပါတယ်။ ရပ်ရွာလူထုမှ သတင်းအချက်တွေကို ရေဒီယို၊ FM၊ ဖုန်း၊ အင်တာနက်၊ တီဗွီ၊ ဒေသတွင်းမှာရှိတဲ့ အန္တရာယ်တွေ မြေပုံတွေကို ကြိုတင် သတိပေးတဲ့အချက်တွေ ရှိတယ်လို့ ပြောပါတယ်။ သံချောင်းခေါက်တာတွေ၊ အော်ပြောတာတွေ ရှိတယ်လို့ ပြောပါတယ်။ ရပ်ရွာလူထု ကြိုတင်ပြင်ဆင်ခြင်းအပိုင်းတွေ ရှိတယ်လို့ ပြောပါတယ်။ ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုအနေနဲ့ မီးသတ်အဖွဲ့တွေ ရှိတယ်လို့ ပြောပါတယ်။ ဘေးအန္တရာယ်ပြ မြေပုံကို ရေးဆွဲမယ့်အစီအစဉ်တွေ ရေးဆွဲရန်မရှိဘူးလို့ ပြောပါတယ်။ ဘေးအန္တရာယ်ဖြစ်လျှင် ခိုလှုံရာ နေရာမရှိဘူးလို့ ပြောပါတယ်။ ရပ်ရွာထဲမှာ ထိခိုက်လွယ်တဲ့ လူတွေ၊ ကလေးတွေပဲ ရှိတယ်လို့ ပြောပါတယ်။ ကလေးပေါင်း(၆၀)လောက်ပဲ ရှိတယ်လို့ ပြောပါတယ်။ အမျိုးသမီး သက်ကြီးရွယ်အိုအနေနဲ့ သတ်မှတ် ထားရမယ့်နေရာတွေ ရှိသင့်တယ်လို့ ပြောပါတယ်။ ရှေးဦးသူနာပြုဆရာမတွေ လုံလောက်စွာ ထားရန်လိုအပ် တယ်လို့ ပြောပါတယ်။ သဘာဝ ဘေးအန္တရာယ်အတွက် စီမံခန့်ခွဲရေးကော်မတီထားရန်ရှိတယ်လို့ ပြောပါတယ်။ အန္တရာယ်ပြ မြေပုံကို အသုံးပြုပြီးကာကွယ်တာ မရှိဘူးလို့ ပြောပါတယ်။ သတင်းအချက်အလက်ကို ပြုစုထားတဲ့ စာအုပ်တွေ မရှိဘူးလို့ ပြောပါတယ်။ အမျိုးသမီးတွေ ကလေးတွေကို ကြိုတင်ပြင်ဆင်ရန်အတွက် ပြောတာ မိသားစုမှ ပြောပါတယ်။ ဘေးအန္တရာယ်အခံရဆုံး ဒုတိယအဆင့်မှာ ရှိတယ်ထင်လား မေးရာ- ရှိတယ်လို့ ပြောပါတယ်။ ကြိုတင်သတိပေးချက်အနေနဲ့ ချက်ခြင်း သတင်းယူရန် မရှိဘူးလို့ ပြောပါတယ်။ ဆုံးဖြတ်ချက်ချရာတွင် အုပ်ချုပ်ရေးမှူးတွေက လူကြီးပိုင်းတွေကို သတ်မှတ်တာ ကြိုတင်မတင်တာတွေ ရှိတယ်လို့ ပြောပါတယ်။ ဌာနဆိုင်ရာတွေ အနေနဲ့ လေ့လာသုံးသပ်တာတွေ မရှိဘူးလို့ ပြောပါတယ်။ မြို့နယ်ဦးစီးဌာနနှင့်ဇလဗေဒမှ ကြိုတင် သတိပေးတာတွေ မရှိဘူးလို့ ပြောပါတယ်။ (ပညာပေးအဆင့်) ပတ်ဝန်းကျင်အသိုင်းအဝိုင်းမှာ ဘယ်လိုမျိုး နည်းဗျူဟာအနေနဲ့ ထိခိုက်မှုမရှိဘူးလို့ ပြောပါတယ်။ ကျေးရွာထဲတွင် လုံခြုံမှုရှိတယ်လို့ ပြောပါတယ်။ လူ့ပတ်ဝန်းကျင်အသိုင်းအဝိုင်းမှ အနီးနားမှာရှိတဲ့ လယ်ယာတွေက ထိခိုက်မှုတွေ မရှိဘူးလို့ ပြောပါတယ်။ စိုက်ပျိုးရေးအနေနဲ့ အသီးအနှံများ ထိခိုက်မှုဖြစ်ပွားတယ်လို့ ပြောပါတယ်။ စားသောက်ဆိုင်တွေ ပလတ်စတစ်တွေကို စနစ်တကျ မထားရင် ထိခိုက်မှုတွေ ဖြစ်နိုင်တယ်လို့ ပြောပါတယ်။ အစည်းအဝေးကို ရုပ်သိမ်းလိုက်ပါတယ်။

၃.၁၀ ပတ်ဝန်းကျင်အခြေအနေကို သုံးသပ်ခြင်း

မဖြူထွေးမှ စတင်ပြီး မေးခွန်းများနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်အခြေအနေအကြောင်း၊ ရည်ရွယ်ချက် အကြောင်း ပြောခဲ့ပါတယ်။

ဘေးအန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်တဲ့နေရာဆိုပြီး သတ်မှတ်ချက်မရှိ၊ AAM မှ လုပ်ဆောင်ချက်တွေက အသုံးဝင်ပါသည်။ သစ်တောတွေ ဥယျာဉ်ခြံမြေတွေ မရှိဘူးလို့ ပြောပါတယ်။ စက်ရုံ အလုပ်တွေ အနေနဲ့ ကျေးရွာ သစ်တော ပြုန်းတီးမှု မရှိဘူးလို့ ပြောပါတယ်။ ကိုယ့်ကျေးရွာ စိုက်ပျိုးထားတဲ့ သစ်ပင်တွေကို အစိုးရမှ ခုတ်တာတွေ မရှိဘူးလို့ ပြောပါတယ်။ ဆက်ပြီး အဖွဲ့အစည်းတွေ

လာရောက်တဲ့ အနေနဲ့ ကျေးရွာပြောင်းလဲမှုရှိတယ်လို့ ပြောပါတယ်။ အကျိုးရလဒ်တွေကို အမျိုးသမီးတစ်ဦးမှ ဖြေပါတယ်။ ကျေးရွာထဲမှ တပိုင်တနိုင် စိုက်ပျိုးတာမရှိ၊ မိုးတွင်းကာလတွင်သာ ရှိတယ်လို့ ပြောပါတယ်။

သစ်ပင်ကြီးတွေကို မီးရှို့ဖျက်ဆီးတာ မရှိဘူးလို့ ပြောပါတယ်။ ဆက်လက်ပြီး တရားဥပဒေအရ ရှေးဟောင်း သမိုင်းဝင်အဆောက်အဦမရှိဘူးလို့ ပြောပါတယ်။ ရှေးဟောင်းမြို့တွေနဲ့ မနီးဘူးလို့ ပြောပါတယ်။ စီမံကိန်းတွေ အဖွဲ့အစည်းတွေက လာရောက် အသိပညာပေးတဲ့အခါ ပြောင်းလဲမှုရှိတယ်လို့ ပြောပါတယ်။ (ပြောရဲဆိုရဲ) စီမံကိန်းလုပ်တဲ့အခါ ပင်လယ်၊ ရေတွင်း၊ ရေကန်တွေမှာ လုပ်တာမရှိဘူးလို့ ပြောပါတယ်။ စိုက်ပျိုးရေးအနေနဲ့ ဓာတ်မြေဩဇာအသုံးပြုတာ နည်းပါးတယ်လို့ ပြောပါတယ်။ အဆောက်အဦတွေ၊ စက်ရုံတွေ လာရောက်လုပ်တဲ့အခါ ကိုယ့်အနေနဲ့ ထိခိုက်တာမရှိဘူးလို့ ပြောပါတယ်။ ကျေးရွာမှာ စိုက်ပျိုးရေး ရှားပါးမှု၊ အပူချိန်များသည့်အတွက် တနိုင်တပိုင်အလုပ်အဆင်ပြေပေမယ့် မိုးရွာမှရတယ်လို့ ပြောပါတယ်။ ဒီဇယ်ကို အများဆုံးသုံးတာ ဆိုင်ကယ်ရှိတယ်လို့ ပြောပါတယ်။ ကျေးရွာထဲမှာရှိတဲ့ ကြက်သွန်ရုံအနေနဲ့ ကျန်းမာရေး ထိခိုက်မှုအနည်းငယ်ရှိတယ်လို့ ပြောပါတယ်။ (အညော်နဲ့ နံတယ်လို့ ပြောပါတယ်)

၄။ ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းဆန်းစစ်မှု သတင်းအချက်အလက်များ

၄.၁ ဘေးအန္တရာယ်များနှင့် ရာသီဥတုအကျိုးသက်ရောက်မှုများကို အဆင့်ခွဲခြားခြင်း (ဇယား၊ ဆန်းစစ်ချက်၊ သုံးသပ်ချက်)

ဘေးအန္တရာယ်များ	အကြိမ် (ကြိမ်ရ)	ရာသီ	ကျရောက် ချိန်တွင်း ကာလ	ပြင်းအား	အရှိန်	သတိပေး ချက် (မဖြစ်မီ)	သတိပေး ချက် (ဖြစ်ပြီး)	သက်ရောက် မှုအား	သက်ရောက် မှုအတိုင်းအ တာ	နှိုင်းယှဉ် ချက်
မိုးခေါင်ခြင်း	X X X	XX	X X X	-	-	X X	X X	X X X	XX X	18
အပူချိန်မြင့်မားခြင်း	X X	X	X X	-	-	X X X	X X	X X	X X	14
သစ်တောပြုန်းတီးခြင်း	X X X	XX X	XX	-	-	X X	X	X X	X X	15
မြေသီလွှာ ပျက်စီးဆုံးရှုံးခြင်း	XX	X	X	-	-	X X	X X	X X	X X	12
စိုက်ပျိုးရေး ရှားပါးခြင်း	X X X		X X	X X	-	-	X X	X X	X X	15

သုံးသပ်ချက်အကျဉ်းချုပ်

သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များမှာ မိုးခေါင်ခြင်း၊ အပူချိန်မြင့်လားခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။ မိုးခေါင်ခြင်းသည် အကြိမ်ရေများဆုံးဖြစ်ပါသည်။ သက်ရောက်မှုအားလည်း အပြင်းဆုံး ဖြစ်ပါသည်။ သတိပေးချက်များ တော့အတင့်အသင့်ရရှိပါသည်။ သက်ရောက်မှုအားလည်း

များပါသည်။ အပူချိန်မြင့်မားခြင်းသည်လည်း အကြိမ်ရေအသင့်အတင့်ဖြစ်ပြီး သတိပေးချက်များလည်း ရရှိပါသည်။

ရာသီဥတုအကျိုးသက်ရောက်မှုများကို အဆင့်ခွဲခြားခြင်း

ပထမဦးစွာ မဖြူထွေးမှ အစည်းအဝေးခေါ်ရခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်ကို ရှင်းပြပါသည်။ S.HG အဖွဲ့အကြောင်း အနည်းငယ်ရှင်းပြပါသည်။ ကလေးများ ရာသီဥတုဖောက်ပြန်လာရင် ဘယ်လိုလုပ်လဲ၊ ရာသီဥတု ဒဏ်ခံနိုင်တဲ့အရာတွေကို စစ်တမ်းကောက်ယူတယ်လို့ ပြောပါတယ်။ ကျေးရွာထဲမှာဆိုရင် ရာသီဥတုဖောက်ပြန်တယ်။ အရမ်းပူတယ်။ တိရစ္ဆာန်တွေအတွက် အစားအစာရှားတယ်။ ရေရှားပါးခြင်းတွေဖြစ်ကြောင်း ပြောပါတယ်။ ယခု ကျေးရွာရဲ့ မြေပုံတွေဆွဲပြီး အကောင်အထည်ဖော်မယ်။ (လိုအပ်ချက်) ဘေးဒဏ်ခံနိုင်တဲ့ အရာတွေကို ဖော်ထုတ်မယ်။ ကိုယ်တိုင်ဖြေရှင်းလို့ရတဲ့အရာကို ကိုယ်တိုင်ဖြေရှင်းမယ်။ မရရင် အစိုးရနဲ့ ချိတ်ဆက်မယ်လို့ပြောပါတယ်။ ဆက်လက်ပြီး မဖြူထွေးမှ ဘေးအန္တရာယ်များ စာရင်းနှင့် အဆင့်ခွဲခြားခြင်းဇယား အကြောင်းကို ဆွေးနွေးပါတယ်။ ဘေးအန္တရာယ်အကြောင်း ပြောရာ ကျေးရွာထဲမှာ မိုးခေါင်တယ်လို့ ပြောပါတယ်။ အကြိမ်ရေမှာ ၃ နှစ်လောက်ရှိပြီဟု ပြောပါတယ်။ ရာသီဥတုအနေနဲ့ ၂ ကြိမ်ဖြစ်ပြီး ကျရောက်ချိန်ကာလမှာ ၃ ချက်လောက် ဖြစ်တယ်လို့ ပြောပါတယ်။ ပြင်းအားအချိန်မရှိဘဲ သတိပေးအချက်အနေနဲ့ ရေဒီယို၊ သင်္ကြန်စာတွေ ဖတ်တယ်လို့ ပြောပါတယ်။ သက်ရောက်မှုမှာ ၃ ခုဖြစ်ပြီး သက်ရောက်မှု အတိုင်းအတာအနေနဲ့ သိပ်မဖြစ်ဘူးလို့ ပြောပါတယ်။ အပူချိန်များတဲ့အတွက် အလုပ်ကြာကြာ မလုပ်နိုင်ဘူးလို့ ပြောပါတယ်။ ဘေးအန္တရာယ်လို့ ပြောပါတယ်။ ဆက်ပြီး အပူချိန် မြင့်တက်ခြင်း အကြိမ်ရေမှာ ၂ ကြိမ်ဖြစ်ပြီး နွေရာသီမှာ ဖြစ်တယ်လို့ ပြောပါတယ်။ ကျရောက်ချိန်ကာလမှာ ၂ ကြိမ်လောက် ဖြစ်တယ်လို့ ပြောပါတယ်။ အရမ်းပြင်းအားမရှိဘဲ သတိပေးချက်အနေနဲ့ ရှိတယ်လို့ ပြောပါတယ်။ သတိပေးချက်ကို သိပြီး လက်တွေ့လုပ်တဲ့သူတွေ နည်းပါးတယ်လို့ ပြောပါတယ်။ သက်ရောက်မှု အတိုင်းအတာ အပူချိန်များတဲ့အတွက် ဘယ်လိုထိခိုက်သွားလဲ မေးရာ- ကျန်းမာရေးတွေ ဖြစ်တယ်လို့ ပြောပါတယ်။ ဘာလို့ ဘေးအန္တရာယ်တွေ ဖြစ်လဲဆိုတော့ သစ်တောပြုန်းတီးလို့ ပြောပါတယ်။ သစ်တောပြုန်းတီးတာ ဘယ်လောက် ကြာပြီလဲလို့မေးရာ ၃ နှစ်လောက် ရှိပြီလို့ ပြောပါတယ်။ နွေရာသီမှာ အခုတ်များတယ်လို့ ပြောပါတယ်။ သစ်တောပြုန်းတဲ့အတွက် မိုးခေါင်တယ်၊ ရေကြီးတယ်၊ လေတိုက်တယ် ဆိုတာကို ဘယ်လို သတင်းအချက်အလက်ယူလဲ မေးရာ ကလေးတွေကတော့ မသိဘူးလို့ ပြောပါတယ်။ လူကြီးတွေအနေနဲ့ ရေဒီယိုက နားထောင် တယ်လို့ ပြောပါတယ်။ ရာသီဥတုဒဏ်ခံနိုင်ရန်အတွက် သစ်ပင်စိုက်ရန် ကျေးရွာလူထုမှ အစီအစဉ်မရှိသေးဘူးလို့ ပြောပါတယ်။ ကိုယ့်ရဲ့အိမ်ခြံစည်းရိုးတွေ မြေကွက်တွေနားမှာ စိုက်လို့ ရတယ်လို့ ပြောပါတယ်။ ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုတွေမှာ အရမ်းများတယ်လို့ ပြောပါတယ်။ နောက်ထပ် ဘာတွေရှိသေးလဲ မေးရာ မြေဆီလွှာတွေ ပျက်စီးတယ်လို့ ပြောပါတယ်။ ဘယ်နှစ်နှစ်လောက် ရှိလဲမေးရာ (၁၀)နှစ်လောက်ရှိပြီဟု ပြောပါတယ်။ မိုးရာသီမှာ ပျက်စီးမှုများတယ်လို့ ပြောပါတယ်။

ရာသီအနေနဲ့ ၁ ကြိမ်ဖြစ်တယ်လို့ ပြောပါတယ်။ ကျရောက်ချိန်အနေနဲ့ ၁ လတာဖြစ်တယ်လို့ ပြောပါတယ်။ မြေဆီလွှာတွေ ပျက်စီးတာက မြေဩဇာတွေ အသုံးများလာလို့ ဖြစ်တယ်လို့ ပြောပါတယ်။ မိုးခေါင်တဲ့အတွက် ဘယ်လိုအခက်အခဲတွေ ရှိလဲမေးရာ စိုက်ပျိုးရေး ရှားပါးတယ်လို့ ပြောပါတယ်။ အကြိမ်ရေနဲ့ဆို ၃ နှစ် လောက်ရှိပြီလို့ ပြောပါတယ်။ စိုက်ပျိုးရေး ရှားပါးတော့ မိုးတွင်းမှာ များတယ်လို့ ပြောပါတယ်။ ကျရောက်ချိန်မှာ (ရေရှားမှု)၂လ လောက်ဖြစ်တယ်လို့ ပြောပါတယ်။ တောင်သူတွေအားလုံးဖြစ်တယ်လို့ ပြောပါတယ်။ စိုက်ပျိုးရေး ရှားပါးမှု ခံနေတဲ့သူတွေ များတယ်လို့ ပြောပါတယ်။ ဒီပုံဆွဲခြင်း၏ အကြောင်းကို ရှင်းပြပြီး အစည်းအဝေးကို ရုပ်သိမ်းလိုက်ပါတယ်။

၄.၂ ကာလတိုပေါင်းစပ်ဆောင်ရွက်ခြင်းများအတွက် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်း

မိုးလေဝါသနှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲခြင်းဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များကို အတည်ပြုခြင်း

စဉ်	သမိုင်းအချက်အလက် (ဥတု ရာဇဝင် မိုးလေဝါသနှင့် ဇလဗေဒဌာန)	မကြာသေးခင် ကာလ (၁-၂ လ)	လက်ရှိဖြစ်ပေါ် မှု	ဆက်လက်ဖြစ်ပေါ် မှု	မိုးလေဝါသခန့်မှန်းခ မှု (မိုးလေဝါသနှင့် ဇလဗေဒဌာန၏ ခန့်မှန်းချက်)	ဆုံးဖြတ်ချက်	တစ်ဆက်တည်း စောင့်ကြည့်လေ့ လာခြင်း
၁။	မကျီးချိုကျေးရွာတွင် မိုးအများဆုံးရွာသော လနှင့် ရေအကြီးဆုံးကြီးသော လများမှာ ၊ ဝါဆိုလနှင့် ဝါခေါင်လဖြစ်သည်။	ဝါဆိုဝါခေါင်မှာ မိုးသန်ထန်စွာ ရွာသည်။	မိုးသည်ထန်စွာ ရွာသွန်း	ရေတွင်းရေရှားလာပြ ခင်း - လူတွေမှာ ရောဂါတွေ ပိုဖြစ်လာတယ် - တိရစ္ဆာန်တွေက ရောဂါရပြီးသေ ကြေပျက်စီးလာ တယ်	ကဆုန်လကွယ်၊ နယုန်လဆန်းရေတ က်မယ်၊ မိုးစရွာမယ်၊ ပုံမှန် ရွာသောလ နယုန်မှ တော်သလင်းလက တွမှာ မိုးရွာမယ်	ရေကိုချွေတာ သုံးစွဲခြင်း -ယခုရှိသော ရေတွင်းများအာ ့ ပြန်လည်ပြုပြင်ပြု ပီး မွန်းမံခြင်းများပြု လုပ်ခြင်း - ကယ်ဆယ်ရေး ဌာန၊ မီးသတ်၊ ကျန်းမာရေးဌာန နှင့် မွေးကုဦးစီး တို့နှင့် ချက်ဆက်နိုင်ရ န် ဌာနများ၏ ဖုန်းနံပါတ်များ အား ယူထားရန် -VDMC ကော်မတီများ သတင်းပို့မိရရှိစေ အောင် ပြုလုပ်ရန်	-အုပ်ချုပ်ရေးမှူး - ကော်မတီဝင်များ -မီးသတ်ဌာန -ကျန်းမာရေးဌာန တို့မှ ဆက်သွယ်ရန် လိပ်စာများယူရန် -ရေရှားမရှား ကြိုတင်စောင့်ကြည့် -

သုံးသပ်ချက်အကျဉ်းချုပ်

သီးကုန်းအုပ်စု၊ မန်ကျီးချိုကျေးရွာသည် မိုးလေဝသနှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲခြင်း ဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များအရ ၎င်းကျေးရွာသည် သမိုင်းအစဉ်အဆက်အရ မိုးခေါင်ခြင်း များနှင့်သာ ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့ခဲ့ပါသည်။ မကြာသေးခင်ကာလကပင် မိုးခေါင်ခြင်း၊ အပူချိန်လွန်ကဲခြင်းများနှင့် ထပ်မံကြုံတွေ့ခဲ့ရပါသည်။ ညထိုသို့မိုးခေါင်ခြင်း၊ အပူချိန် လွန်ကဲခြင်းတို့ကြောင့် နောက်ဆက်တွဲ အကျိုးဆက်များအနေဖြင့် ရေတွင်းရေရှားလာခြင်း၊ ကလေးများနှင့် သက်ကြီးရွယ်အိုများ ဖျားနာမှုများဖြစ်ခဲ့ပါသည်။ မိုးလေဝသခန့်ချက်အရ ကဆုန်လကွယ်၊ နယုန်လဆန်းမှ တော်တလင်းလအထိ မိုးများပုံမှန် ရွာသွန်းလျက်ရှိပါသည်။ ကျေးရွာသူ/သားများအနေဖြင့် မိုးခေါင်သောလများတွင် ကျေးရွာတွင်းရှိ ရေတွင်းများကို ထပ်မံတူးဖော်ခြင်း၊ ပြန်လည်ပြုပြင်ခြင်းများ၊ ရေတွင်းများကို အမိုးမိုးခြင်း အကာတက်ခြင်းများကို ပြုလုပ်မည်ဟု ဆုံးဖြတ်ချက်ချခဲ့ကြပြီး ထိုလုပ်ငန်းကို စောင့်ကြည့်လေ့လာရန်အတွက် အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့များ၊ အမျိုးသမီးကိုယ်ထူ/ဝ အဖွဲ့များမှ စောင့်ကြည့်လေ့လာသွားမည်ဖြစ်ပါသည်။

၅။ ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်း လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များနှင့် ဦးစားပေးရွေးချယ်ခြင်းများ

၅.၁ ဘေးဒဏ်ခံနိုင်ရန် လုပ်ဆောင်ရမည်များကို ဦးစားပေးအဆင့် သတ်မှတ်သည့် ဇယား(Pair Wise Ranking)

လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု	မိုးခေါင်ခြင်း	စိုက်ပျိုးရေး ရရှိမှု	သစ်တောပြုန်းတီးမှု	အပူချိန် မြင့်မားခြင်း	မြေဆီလွှာ ပျက်စီးဆုံးရှုံးခြင်း	ရမှတ်	အဆင့်
မိုးခေါင်ခြင်း	X	မိုးခေါင်မှု	သစ်တောပြုန်းတီးမှု	အပူချိန်မြင့်မားခြင်း	မြေဆီလွှာ ပျက်စီးခြင်း	1	3
စိုက်ပျိုးရေး ရရှိမှု		X	စိုက်ပျိုးရေး ရရှိမှု	စိုက်ပျိုးရေး ရရှိမှု	စိုက်ပျိုးရေး ရရှိမှု	3	1
သစ်တောပြုန်းတီးမှု			X	သစ်တောပြုန်းတီးမှု	မြေဆီလွှာ ပျက်စီးခြင်း	2	2
အပူချိန် မြင့်မားခြင်း				X	အပူချိန်မြင့်မားခြင်း	2	2
မြေဆီလွှာ ပျက်စီးခြင်း					X	2	2

သုံးသပ်ချက်အကျဉ်းချုပ်

မကျိုးချိုကျေးရွာမှာ လုပ်ဆောင်ရန်(၅)ခုရှိတယ်။ ဘယ်အရာက အရေးအကြီးဆုံးလဲ သိရှိစေရန် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်မယ်။ မိုးခေါင်ခြင်းနှင့် စိုက်ပျိုးရေးရှားပါးခြင်း၊ မိုးခေါင်ခြင်းက အရေးကြီးတယ်။ မိုးခေါင်ခြင်းနှင့် သစ်တောပြုန်းတီးမှုမှာ သစ်တောပြုန်းတီးမှုက အရေးကြီးတယ်။ မိုးခေါင်ခြင်းနှင့် မြေဆီလွှာပျက်စီးခြင်းတွင် မြေဆီလွှာပျက်စီးခြင်းက အရေးကြီးတယ်။ ပထမ ဦးစားပေး စိုက်ပျိုးရေးရရှိမှုက အရေးကြီးတယ်။

၅.၂ ဘေးဒဏ်ခံနိုင်ရန် လုပ်ဆောင်ရမည့်များကို ဦးစားပေးအဆင့်သတ်မှတ်ခြင်း (Ranking with Cost/benefits tool)

လုပ်ငန်းများ	စီးပွားရေး	ရမှတ်	လူမှုရေး	ရမှတ်	ပတ်ဝန်းကျင်	ရမှတ်	ရမှတ်ပေါင်း
မိုးခေါင်ခြင်း	သစ်ပင် စိုက်ပျိုးခြင်း နှင့် သစ်တောမှ ဟောပြောပွဲ ပြု လုပ်ခြင်း၊ သီးနှံထွက် နှုန်းတိုးလာခြင်း၊ စီးပွားရေးအဆင်ပြေ၊ တိရစ္ဆာန်အစာရေစာ ပေါများလာ။	၉	လူမှုဆက်ဆံရေး ကောင်းမွန်လာခြင်း၊ အလှူအတန်းများ ပေးလာနိုင်ခြင်း၊ ဒေသထွက်ပစ္စည်းများ လက်ဆောင်ပေးနိုင်။	၅	သစ်ပင်များစိမ်းလန်း စိုပြည်လာခြင်း၊ အရိပ် ရသစ်ပင်များရှိလာခြင်း။	၄	
စိုက်ပျိုးရေး	စိုက်ပျိုး ရေတွင်းတူးဖော်ရန် ၂၈ သိန်း၊ ရာသီအလိုက် စိုက်ပျိုးနိုင်ခြင်း၊ ပုံမှန်ဝင်ငွေရရှိလာခြင်း၊ အိမ်သုံးစရိတ်သက်သာခြင်း။	၇	ပြင်ပထွက်အလုပ်လုပ် ရမှု လျော့နည်းလာခြင်း။	၄	သစ်ပင်များစိမ်းလန်း စိုပြည်လာခြင်း၊ အရိပ် ရသစ်ပင်များရှိလာခြင်း။	၄	
သစ်တောပြုန်းတီးခြင်း	သစ်ပင်ခုတ်မှု လျော့ချရန်။ သစ်ပင်များ ပြန်လည်စိုက်ပျိုးရန် ၅ သိန်း၊ သီးနှံအထွက်နှုန်း ကောင်းလာခြင်း၊ မိုးကောင်းလာ၊ ဝင်ငွေကောင်းခြင်း	၇	ပြင်ပထွက်အလုပ်လုပ် ရမှု လျော့နည်းလာခြင်း။	၄	သစ်ပင်များစိမ်းလန်း စိုပြည်လာခြင်း၊ အရိပ် ရသစ်ပင်များရှိလာခြင်း။	၄	
အပူချိန်မြင့်မားခြင်း	သစ်ပင်စိုက်၊ ဒေသမှအရင်းအမြစ်ထိန်းရွက်ကိုအသုံးပြု၍ အိမ်ဆောက် ခြင်း၊ အလုပ်ကို ကောင်းစွာလုပ်နိုင်ခြင်း။ ဝင်ငွေများတိုးလာခြင်း။	၆	ကျန်းမာရေး ပိုကောင်းလာခြင်း၊ ကုန်ကျစရိတ် သက်သာခြင်း။	၄	အပူဒဏ်ခံရမှု လျော့နည်းသောကြောင့် အအေးဓာတ်ပိုရ လာနိုင်ခြင်း	၄	
မြေဆီလွှာပျက်စီးခြင်း	အာမခံချက်ရှိသော သဘာဝမြေဩဇာလို၊ မတည်ငွေ (အရင်းအနှီး) လို စိုက်ပျိုးရေးဌာန နှင့် ချိတ်ဆက်သိန်း ၆၀၊ သီးနှံအထွက်နှုန်း ကောင်း၊ တိရစ္ဆာန်အစာ၊ နည်းပညာရရှိ	၅	သာရေး/နာရေးမှာ ပို၍ လုပ်ဆောင်လာနိုင်ခြင်း (ငွေကြေး/လူ)	၄	အပူဒဏ်ခံရမှု လျော့နည်းသောကြောင့် အအေးဓာတ်ပိုရ လာနိုင်ခြင်း	၃	

သုံးသပ်ချက် အကျဉ်းချုပ်

ဘေးအန္တရာယ်ကို ခံနိုင်ရန် လုပ်ဆောင်ရမည်ကို ဦးစားပေးအဆင့် ခွဲခြားသတ်မှတ်ခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ပထမဦးဆုံး မိုးခေါင်တာရှိတယ် မိုးခေါင်တာကို ခံနိုင်အောင် သစ်ပင်စိုက်မယ်။ သစ်တောဌာနမှ တာဝန်ယူပြီး ဟောပြောပွဲ ပြုလုပ်မယ်။ သီးနှံအထွက်နှုန်း ကောင်းလာနိုင်တယ်။ စီးပွားရေး အဆင်ပြေမယ်။ တိရစ္ဆာန်နှင့် လူများ အစားအစာ နှင့် ရေတွေ ပေါများမယ်။ (၇)မှတ်၊ စီးပွားရေးကို (၉)မှတ်ပေးမယ်။

လူမှုဆက်ဆံရေးကောင်းမွန်လာခြင်း၊ အလှူအတန်းများပြုလုပ်နိုင်၊ ဒေသထွက် ပစ္စည်းများ လက်ဆောင် ပေးနိုင်တယ်။ ရမှတ် (၅)မှတ် ပေးမယ်။ ပတ်ဝန်းကျင်အခြေအနေအရ သစ်ပင်တွေ စိမ်းလန်းစိုပြည်လာမယ်။ အရိပ်ရသစ်ပင်တွေ ရှိလာမယ်။ ရမှတ် (၄)မှတ်၊ စိုက်ပျိုးရေး ရှားပါးခြင်း၊ စိုက်ပျိုးရေး ပေးနိုင်သော ရေတွင်းများ တူးပေးနိုင်တယ်။ ကုန်ကျစရိတ်(၂၈)သိန်းကုန်မယ်။ ရာသီအလိုက် သီးနှံတွေကို အချိန်မှီစိုက်ပျိုးလာနိုင်လို့ ပုံမှန်ဝင်ငွေ ရလာမယ်။ အိမ်အတွက် ဟင်းသီးဟင်းရွက် ဝယ်စရာမလိုတော့လို့ အိမ်အသုံးစရိတ် သက်သာတယ်။ စီးပွားရေး ရမှတ်(၇)မှတ်။

လူမှုရေး အလုပ်တွေကို ပိုလုပ်လာနိုင်၊ အပြင်ထွက် အလုပ်လုပ်စရာမလိုတော့ဘူး၊ (၄)မှတ်ပေး။ ပတ်ဝန်းကျင်မှာ သစ်ပင်တွေ စိမ်းစိုလာနိုင်၊ အရိပ်ရ သစ်ပင်တွေ ထားနိုင်လာတယ်။ သစ်တောပြုန်းတီးခြင်း၊ သစ်ပင်တွေကို လျှော့ခုတ်ရန် လိုအပ်တယ်။ သစ်တစ်ပင်ခုတ် တစ်ပင်အစား ပြန်စိုက်သင့်။ ကုန်ကျငွေ ၅ သိန်း။ သစ်ပင်စိုက်လို့ မိုးကောင်းလာရင် သီးနှံအထွက်နှုန်းတွေ တိုးလာနိုင်တယ်။ စီးပွားရေးအတွက် ရမှတ် (၇)မှတ်။ လူမှုရေး၊ စားဝတ်နေရေး ပိုအဆင်ပြေလာမယ်။ (၄)မှတ်၊ ပတ်ဝန်းကျင်အနေအထား ပိုမိုကောင်းမွန် လာမယ်။ (၄)မှတ် အပူချိန် မြင့်မားခြင်းလျော့ကျအောင် သစ်ပင်စိုက်မယ်။ ဒေသထွက် ပစ္စည်းအသုံးပြုကာ အပူဒဏ်ကာကွယ်နိုင်တဲ့ အဆောက်အဦတွေနေမယ်။ ထန်းရွက်၊ သက်ငယ်မိုးလို့ ၇တယ်။ အလုပ်ပိုလုပ်လာနိုင်တယ်။ ဝင်ငွေ များလာမယ်။ ရမှတ် ၆ မှတ်။

လူမှုရေး ကျန်းမာရေး ကောင်းမွန်လာနိုင်တယ်။ ကုန်ကျစရိတ် သက်သာလာနိုင် ရမှတ်(၄)မှတ်။ ပတ်ဝန်းကျင် အပူဒဏ်ခံရမှု လျော့နည်းလာပြီး အအေးဓာတ်ရှိသော နေရာမှာ နေထိုင်လာနိုင်မယ်။ မြေဆီလွှာပျက်စီးခြင်း၊ ဓာတ်မြေဩဇာတွေသုံးလို့ အာမခံတဲ့ သဘာဝ မြေဩဇာ နှင့် ဓာတ်မြေဩဇာတွေ သုံးသင့် (အရင်းအနှီး) စိုက်ထုတ်ရမှုများတယ်။ စိုက်ပျိုးရေး ဌာနနှင့် ချိတ်ဆက်ပြီး စိုက်နည်းစနစ် နှင့် ဆေးသုံးစွဲမှုတွေ လေ့လာမယ်။ ကုန်ကျစရိတ် သိန်း (၆၀) ကုန်ကျမယ်။ စိုက်ပျိုးရေး အရင်းအနှီးထည့်ရန် တစ်အိမ်ကို ၃ သိန်းနှင့် အိမ်(၂၀)၊ သိန်း(၆၀) ကုန်မယ်။ ရမှတ် (၅)မှတ်

လူမှုရေးတွေမှာ မိတ်မပျက် ငွေကြေးကူညီလာနိုင်မယ်။ (ငွေကြေး/လူ) ရမှတ် ၄ မှတ်။ ပတ်ဝန်းကျင် အနေအထား ပိုကောင်းလာနိုင်တယ်။ ရမှတ် ၃ မှတ်။ ထပ်မံဖြည့်စွက်ရန် မရှိတော့ပါ။

၆။ရပ်ရွာလူထု ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်း လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု အစီအစဉ် (Action Plan)

လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု	ဦးတည်မှု	ဘယ်လိုဆောင်ရွက်မှာလဲ	ဘယ်မှာဆောင်ရွက်မှာလဲ	ဘယ်သူတွေဆောင်ရွက်မှာလဲ	ငွေကြေး	ဘေးဖြစ်နိုင်ခြေနှင့် မှန်းဆချက်	အချိန်	မှတ်ချက်
စိုက်ပျိုးရေးအတွက် ရေတွင်း တူးဖော်ခြင်း	တောင်သူလယ် သမား၊ တိရစ္ဆာန်များအတွက်	၅ ဦး တစ်စု ရေတွင်းတူးဖော်	ရွာ၏ ၄ မျက်နှာ တွင် ဆောင်ရွက်မည်	အုပ်ချုပ်ရေးကော်မတီ တောင်သူအဖွဲ့	၃၅ သိန်း	မရှိပါ	၂၀၁၈ ကဆုန်	
နှစ်စဉ် သစ်ပင် စိုက်ပျိုးခြင်း နှင့် ဟောပြော ပွဲပြုလုပ်ခြင်း	တစ်ရွာလုံး	ညှိနှိုင်းတိုင်ပင်ခြင်း ၊ စာသင် ကျောင်းမှာ စိုက်ပျိုးခြင်း သစ်တောမှ တာဝန်ရှိသူ	ကျောင်း၊ လမ်းဘေး မြေကွက်လပ်၊ အိမ်ပိုင်း အတွင်း	။	၅ သိန်း	မရှိပါ	နယုန်	
စိုက်ပျိုးရေး သင်တန်း နှင့် သွင်းအားစု လိုအပ်ခြင်း	တောင်သူဦးကြီး များ	စိုက်ပျိုးရေးဌာန နှင့် ချိတ်ဆက်၍ သင်တန်းပြု လုပ်ခြင်း		။	သိန်း ၂၀	မရှိပါ		
မွေးမြူရေး နည်းပညာ နှင့် အရင်းအနှီး ထောက်ပံ့ခြင်း	မွေးမြူရေး ပြုလုပ်သူများ	ကျေးရွာလူကြီး နေအိမ် တိမွေးကု နှင့် ချိတ်ဆက်၍ မေး			၁၅ သိန်း	မရှိပါ	၂၀၁၆	ဝက်ဆိတ် မွေး
သဘာဝခြေညှိစာ ပြုလုပ်နည်း သင်တန်း	တောင်သူ	တောင်သူအားလုံး နှင့် AAM ချိတ် ဆက်၍ ၃ ရက် သင်တန်း	ကျေးရွာလူကြီး နေအိမ်		၃ သိန်း	မရှိပါ	၂၀၁၆	

သုံးသပ်ချက်အကျဉ်းချုပ်

မဖြူထွေးမှ အမျိုးသမီးများ ဆုံးဖြတ်ချက်ချရာတွင် ဘာတွေဖြစ်လာနိုင်လဲ၊ ဘယ်လိုဖြစ်သွားနိုင်လဲမေးရာ တစ်ယောက်နှင့်တစ်ယောက် တိုင်ပင်ရမယ်လို့ ပြောပါတယ်။ ကျေးရွာထဲမှာ အမျိုးသမီးတွေ ဆုံးဖြတ်ချက်ချနိုင်အောင် ဘယ်လိုလုပ်ပေးရမလဲ မေးရာ- အမျိုးသားများမှာလည်း တန်းတူဖြစ်ရန် လိုတယ်။ သာရေးနာရေးပွဲတွေ မှာ အမျိုးသားများက အတူတွဲခေါ်ပြီး လုပ်ရမယ်လို့ ပြောပါတယ်။ ပညာမှာ အားပေးမှုနည်းလား များလားမေးရာ အရင်တုန်းက မထားနိုင်၊ အခု ထားနိုင်တယ်လို့ ပြောပါတယ်။ ဘာကြောင့် ထားရလဲမေးရာ- သူများနှင့်တန်းတူ ထားနိုင်ရန် နေနိုင်ရန် အတွက်လို့ ပြောပါတယ်။ ဝင်ငွေမရတဲ့ အလုပ်တွေက ဘာတွေလဲမေးရာ အိမ်မှုကိစ္စတွေလို့ ပြောပါတယ်။ ဝင်ငွေရတဲ့ အလုပ်တွေက ဘာတွေလဲမေးရာ

လခစားတွေ၊ ကြက်သွန်ရုံတွေမှာ ဝင်ငွေရတယ်လို့ ပြောပါတယ်။ ဝင်ငွေရတဲ့ အလုပ်နဲ့ ဝင်ငွေမရတဲ့ အလုပ် ဘယ်ဟာကများလဲမေးရာ-ဝင်ငွေ မရ တဲ့အလုပ်တွေက များတယ်လို့ ပြောပါတယ်။ အမျိုးသမီးများ၊ အမျိုးသားများနှင့်တန်းတူ မလိုက်နိုင်တာ ဘာကြောင့်လည်း အားနည်းလို့လို့ ပြောပါတယ်။ ရှေးရိုးစွဲ အယူအဆတွေကြောင့် အမျိုးသမီးများ ရင်ဆိုင်နေရ သည့် ထိခိုက်မှုများ ဖြစ်စေသည့် အကြောင်းအရာတွေ မရှိပါ။ လုံခြုံမှုမရှိစေသော အကြောင်းရင်း မရှိပါ။ ကျေးရွာ၏ လုပ်ဆောင်မှုတွင် အမျိုးသမီးများက အတွေ့အကြုံမရှိလို့ အခုခေတ်မှာတော့ ခေတ်နဲ့အညီ တန်းတူလုပ်ဆောင်နေ ပါတယ်။ ပစ္စည်းဥစ္စာပိုင်ဆိုင်မှု ထိန်းချုပ်တာတွေ မရှိပါ။ အမျိုးသမီးတွေရဲ့ အားနည်းချက် မရှိပါ။ အမျိုးသမီးတွေရဲ့ အလုပ်အကိုင်မှာ မီးလင်းမှုရှိလာလျှင် ကုန်စုံဆိုင်ထောင်၊ ရက်ကန်းရုံထောင်မည်။ ကျေးရွာထဲတွင် လူ့အခွင့်အရေးကို မကြားဖူးပါ။ ကျန်းမာရေးအနေနဲ့ ဌာနဆိုင်ရာ အုပ်စု ဆရာမတွေမှ ပြုလုပ်ပေးတာရှိတယ်လို့ ပြောပါတယ်။

ဆက်လက်ပြီး မဖြူထွေးမှ ရပ်ရွာလူထုဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်း လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု အစီအစဉ် Action Plan 1 ဖြင့် သွားပါတယ်။ ဇယားနှင့် သွားရခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်ကို ရှင်းပြပါတယ်။ စိုက်ပျိုးရေးအတွက်မှာဆိုရင် တောင်သူတွေအတွက်၊ တိရစ္ဆာန်တွေ အတွက် လုပ်ရမယ်လို့ ပြောပါတယ်။ ဘယ်လိုဆောင်ရွက်မှာလည်း မေးရာ (၅)ဦးတစ်စု အနေနဲ့ လုပ်မှာလို့ ပြောပါတယ်။ ဘယ်မှာ ဆောင်ရွက်မှာလဲမေးရာ အရပ်လေးမျက်နှာ လုပ်မယ်လို့ ပြောပါတယ်။ ဘယ်သူတွေ ဦးဆောင်ပြီး သွားမှာလဲမေးရာ အုပ်ချုပ်ရေး ကော်မတီ၊ တောင်သူအဖွဲ့တွေ ပါရမယ်လို့ ပြောပါတယ်။ ငွေကြေးအနေနဲ့ (၃၅)သိန်းကုန်မယ်လို့ ပြောပါတယ်။

ဘေးဖြစ်နိုင်ခြေမှန်းဆချက်မရှိဘူးလို့ ပြောပါတယ်။ အချိန်အနေနဲ့ ၂၀၁၈ မှ စတင်လုပ်မယ်လို့ ပြောပါတယ်။ ကဆုန်လ သစ်ပင်စိုက်ပျိုးခြင်းနှင့် ဟောပြောပွဲ ပြုလုပ်ခြင်း ဦးတည်မှုမှာ အားလုံးအတွက် ဆောင်ရွက်မယ်လို့ ပြောပါတယ်။ (တစ်ရွာလုံး) ဘယ်မှာ စိုက်မှာလည်း မေးရာ အိမ်ဝိုင်း၊ ကျောင်းတွေ၊ တောထဲတွေမှာ စိုက်မယ်လို့ ပြောပါတယ်။ (ကျေးရွာလူများအားလုံး ညှိနှိုင်းတိုင်ပင်ပြီး လုပ်ဆောင်) ကျေးရွာ အုပ်ချုပ်ရေးမှူးမှ ဟောပြောပွဲပေးမယ်လို့ ပြောပါတယ်။ ငွေကြေးအနေနဲ့ ၅ သိန်းလောက် ကုန်မယ်လို့ ပြောပါတယ်။ အချိန်အနေနဲ့ နယုန်မှာ စိုက်ပျိုးမယ်လို့ ပြောပါတယ်။ သွင်းအားစု အရင်းအနှီး လိုအပ်ခြင်း၊ ဦးတည်မှု အနေနဲ့ဆိုရင် တောင်သူဦးကြီးတွေအတွက် လုပ်ဆောင်မယ်လို့ ပြောပါတယ်။ ငွေကြေးအနေနဲ့ သိန်း(၆၀)လောက် ကုန်မယ်လို့ ပြောပါတယ်။

ဒေသအတွက် အရင်းအမြစ်များနှင့် အဆောက်အအုံပြု၍ နေထိုင်ခြင်း၊ ဦးတည်မှုမှာ မိသားစု အတွက်လို့ ပြောပါတယ်။ ဘယ်လိုဆောင်ရွက်မှာလဲမေးရာ ထန်းရွက်မိုး၊ ကြမ်းခင်း(ဂါး) ဖြင့် ဆောင်ရွက်မယ်လို့ ပြောပါတယ်။ ဘယ်မှာဆောင်ရွက်မှာလဲမေးရာ မိမိအိမ်အတွက် ဆောင်ရွက်မယ်။ ဘယ်သူတွေ ဆောင်ရွက်မှာလဲမေးရာ မိသားစုများ ကိုယ်တိုင် ဆောင်ရွက်မယ်လို့ ပြောပါတယ်။ ငွေကြေးအနေနဲ့ သိန်း(၄၀)လောက် ကုန်ကျမယ်လို့ ပြောပါတယ်။ ၂၀၁၇ တပေါင်းလမှ တန်ခူးမှာ ဆောင်ရွက်မယ်လို့ ပြောပါတယ်။ မလပြည့်မှ ကျေးဇူးတင် စကားပြောပြီး အစည်းအဝေးကို ရုပ်သိမ်းလိုက်ပါတယ်။

၇။ နိဂုံးချုပ်

မကျိုးချိုးကျေးရွာ၏ ကျေးရွာဖွံ့ဖြိုးရေး ကော်မတီအနေဖြင့် ရပ်ရွာဘေး ဒဏ်ခံနိုင်စွမ်း လုပ်ငန်းအစီအစဉ်နှင့် အစီရင်ခံစာ ကိုဖြန့်ဝေပေးရန် ဝတ္တရားရှိပါသည်။ ရပ်ရွာလူငယ်အုပ်စုနှင့် စာသင်ကျောင်းများ အပါအဝင်ရပ်ရွာ လူထုများအကြားတွင် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်ဝေငှရန် လိုအပ်ပါသည်။ ဤအစီရင်ခံစာကို မြို့နယ်အဆင့် အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာန အပါအဝင် သက်ဆိုင်ရာဌာနများနှင့် ဆွေးနွေးတိုင်ပင်သင့်ပါသည်။ မြို့နယ်အဆင့်ဌာနဆိုင်ရာများ အနေဖြင့်လည်း ရပ်ရွာလူထု၏ ထိခိုက်လွယ်မှုနှင့် ရွေးချယ်ထားသော လုပ်ငန်းအစီအစဉ် (community resilience action plan) ကို ကောင်းစွာသိရှိထားလျှင် ရပ်ရွာလူထုအတွက် ဘေးဒဏ်ခံနိုင်စွမ်းတည် ဆောက်ရာတွင် ပိုမိုအဆင်ပြေနိုင်ပါမည်။

အခြားသော ပြင်ပအဖွဲ့အစည်းများ၊ လူမှုဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့အစည်းများသို့ မဟုတ် ရပ်ရွာအခြေပြု အဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့်လည်း ပိုမိုကောင်းမွန်သော စီမံကိန်း ပုံစံများ ရေးဆွဲနိုင်ရန်နှင့် သင်တန်းများပြုလုပ်ပေးနိုင်ရန်ကြိုအစီရင်ခံစာကိုလေ့လာနိုင်ပါသည်။

ရပ်ရွာလူထုအနေဖြင့်လည်း အစီရင်ခံစာတွင် ပါဝင်သော ကျေးရွာ၏ အဓိက ဘေးအန္တရာယ်များကို သိရှိထားပြီး၊ ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုများ ပြုလုပ်ရန်၊ အမျိုးမျိုးသော ဘေးအန္တရာယ်နှင့် ဖိစီးမှုများကို တုန့်ပြန်နိုင်ရန် နားလည်ထားသင့်ပါသည်။ လုပ်ငန်းအစီအစဉ်မှ အမျိုးမျိုးသော လုပ်ဆောင်ချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရာတွင် ရပ်ရွာလူထုသည် မိမိ၏တာဝန်များကို ကောင်းစွာသဘောပေါက်နားလည်သင့်ပါသည်။

၈။ ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း၊ စောင့်ကြည့်လေ့လာအကဲဖြတ်ခြင်းနှင့် အချက်အလက်ပြုပြင်ခြင်း

ဘေးအန္တရာယ်နှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုများအား မိမိကျေးရွာတွင် ဆန်းစစ်မှုကို နှစ်စဉ်သုံးသပ်လေ့လာကာ သတင်းအချက်အလက်များကို မှတ်တမ်းတင်မည် ဖြစ်သည်။ လက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော်သည့် လုပ်ငန်းများကို လုပ်ငန်းစောင့် ကြပ်ကြီးကြပ်ရေးအဖွဲ့က အစဉ်စောင့်ကြည့် အကြံပြုမည်ဖြစ်ပြီး လစဉ်အစည်းအဝေး များလည်း ပြုလုပ်မည်ဖြစ်သည်။ ကျေးရွာဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့နှင့် ပူးပေါင်းကာ ရာသီဥတုပြောင်းလဲခြင်းအား လျော့ချရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ရံပုံငွေရှာဖွေရေး လုပ်ဆောင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ဘေးအန္တရာယ်စီမံခန့်ခွဲမှု ကော်မတီဝင်များ ပုံမှန်အစည်း အဝေးကို ကျေးရွာဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများနှင့် အတူအခက်ခဲများ အောင်မြင်မှုများ လိုအပ်ချက်များအား လစဉ်အစည်းအဝေးပြုလုပ်ပြီး ဆွေးနွေးသွားမည်။ ဌာနဆိုင်ရာများ နှင့်လည်း ချိတ်ဆက်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက် သွားမည်ဖြစ်ပါသည်။ ပြင်ပနှင့် ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းခြင်းများကို အစဉ်စောင့်ကြည့်လုပ်ဆောင်သွားမည်။ လုပ်ငန်းများ ရေရှည်တည်တံ့စေမည့် နည်းလမ်းများဖြင့် လုပ်ဆောင်သွားမည်။

၉။နောက်ဆက်တွဲများ

- နောက်ဆက်တွဲ (၁): ရပ်ရွာအခြေပြုကြိုတင်သတိပေးစနစ်စစ်ဆေးမှုပုံစံ
- နောက်ဆက်တွဲ (၂): ပတ်ဝန်းကျင်အခြေအနေကိုစစ်ဆေးခြင်း
- နောက်ဆက်တွဲ (၃): ကျေးရွာဖွံ့ဖြိုးရေးကော်မတီ၏တာဝန်နှင့်ဝတ္တရားများ

ကျေးရွာဖွံ့ဖြိုးရေးကော်မတီစာရင်း

- ဦးမောင်မောင် - ဥက္ကဋ္ဌ
- ဦးသိန်းဟန် - စာရင်းကိုင်
- ဦးကြည်စိုး - ငွေကိုင်
- ဦးတင်ဦး - အဖွဲ့ဝင်
- ဦးမောင်ကြီး - အဖွဲ့ဝင်

တာဝန်ဝတ္တရားများ

- ဥက္ကဋ္ဌ - အစည်းဝေးပုံမှန်ကျင်းပရမည်။ အဖွဲ့ဝင်များသည် တာဝန်တိုင်းလုပ်ဆောင်ခြင်းရှိ/မရှိစောင့်ကြည့်ရမည်။
- စာရင်းကိုင် - စာရင်းဇယားများကို အဆင့်သင့်ထားရှိရမည်။
- ငွေကိုင် - ငွေကိုအမြဲတမ်းမိမိထံထားရှိရမည်။ငွေနှင့်စာရင်းကိုက်မကိုက်စစ်ဆေးရမည်။

နောက်ဆက်တွဲ (၄): အရေးပေါ်ဆက်သွယ်ရန်ဖုန်းနံပါတ်များ

၀၉ ၂၆၁၄၉၂၅၅၈ဦးသန်းဝင်း(ရာအိမ်မှူး)၊ ဦးမောင်မောင် ၀၉ ၇၈၂၈၁၇၈၁၂
အပြောင်းအလဲရှိနိုင်သည်။